№ 142 Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

צוואנציגסטער יאהרגאנג. | 21 czerwca 1927 r. | דינסטאג, כ"א סיון תרפ"ז | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47

ערשטע זיצונג פון דער נייער סיים-סעסיע
אנגענומען דעם פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע
אין דעם זין, אז דער סיים קען זיך אליין פונאנדערלאזען.

אלגעמיינע איינדריקען.

ווארשא, 20. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די זיצונג האט זיך אויסגעצייכענט מיט א שווערער אנ- געשפאנטקייט פון די דעפוטאטען אזוי אז מיט גרויסע שוועריגקייטען איז געלונגען צוזאמענצושטעלען א קווארום. דער מאר- שאלעק האט לכתחילה צוליב מאנגעל אין קווארום אנגעזאגט די זיצונג געוואלט אפלעגען. די לידער פון די פארטייען זע- נען ארום און שטאט און געבראכט פון די האטעלען צו פיהרען זייערע חברים און עס איז ענדליך געלונגען צוזאמענצו- שטעלען דעם קווארום. בעזונדערס אויפפאלענד איז געווען דאס, וואס די לאווקע פאר די רעגירונגס-פארשטעהער האט פונקט געשטאנען. קיין מיניס- טערן האט מען גאנץ ניט געזעהן. די פ. פ. ס.'אישע רעדנער האבען טאקע שפע- טער אנגעוויזען, אז די רעגירונג בעציהט זיך מיט ביטול צו דער ארבייט פון סיים. דער בעקאנטער בעוויזט זענען די לעדיגע בענק אין דער לאווקע פאר דער רעגירונג.

אין דער רעדע פון מארשאלעק ראטאי וועגען פערשטארבענעם דעפוטאט פערל איז געווען כאראקטעריסטיש דאס, וואס דער מארשאלעק האט דערמאנענדיג דעם נאמען פערל יעדעס מאל צוגעגע- בען די ווערטער „שווינטמי פאמיענ- טשי", וואס קומט אויס מאדנע, ווען מען געדענקט אין אלעם, אז פערל איז גע- ווען מאחינו בני ישראל...

א. נ—ג.

די זיצונג.

עפענענדיג די זיצונג ארום 5 א זייגער האט מארשאלעק ראטאי פארגעלייענט דעם דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט וועגען דער ערעפנונג פון דער נייעם-סעסיע. ווייטער האט ער געהאלטען א קורצע רעדע וועגען פערשטארבענעם דעפוטאט דעם-מאס פעליקס פערל. די רעדע איז אויסגעהערט געווארען שטעהענדיג.

דאן איז דער סיים צוגעטרעטען צום איינציגען פונקט פון דער טאג-ארדנונג — די בעראטונגען איבער'ן בעריכט פון דער קאנסטיטוציע-קאמיסיע וועגען פארשלאג פון פ.פ.ס. צו ענדערן דעם אר- טיקעל 26 פון דער קאנסטיטוציע.

דער רעפערענט דעפ. משאפינסקי (פ.פ.ס.) ערקלערט, אז ער איז פאר ווייטער איבערלאזען דעם פונקט פון דער קאנכסטיטוציע, לויט וועלכען דער פרעזי- דענט קאן פונאנדערלאזען דעם סיים מיט'ן הסכם פון דריי פינפטעל מיטגלי- דער פון סענאט. דאס איז אבער נישט נענען דעם בעשלוס, אז דער פרעזידענט קאן אהן הסכמת פונאנדערלאזען דעם סיים. עס קאן זיך שאפען א לאגע, אז דער פרעזידענט וויל נישט פונאנדערלא- זען דעם פארלאמענט מיט'ן איינגעזעם ווילען, נאר זיך שטיצען אויף אנ'אוים- געשפראכענער מעהרהייט פון סעיאם. עס זענען נישט בעגרינדעט די אוים- רעדענונגען, אז דער פארשלאג וועגען פו- נאנדערלאזען דעם סיים זאל געשטעלט ווערען צוליב דעמאגאגישע צוועקען. די בעסטע אפעקטאציע געגען דעם איז די פאדערונג, אז דער פארשלאג וועגען פו- נאנדערלאזען דעם סיים מוז זיך שטי- צען אויף א דריטעל דעפוטאטען. דער רעפערענט זאגט זיך ארוים געגען פער- פעסטערונגען, וואס זענען ארייגעטראגען געווארען דורך די ענדעקעם, אז דער פארשלאג וועגען פונאנדערלאזען זאל נאר זיין גילטיג דעם איצטיגען סיים. עס קאן געמאלט זיין, אז ס'זאלען פארקו- מען אזעלכע געשעהעניש, אז אויך דער קומענדיגער סיים זאל זיך מוזען פונאנ- דערלאזען.

צום סוף זאגט זיך דער רעדנער ארוים, אז די פאזיציע פון סיים איז גע- ווארען זעהר א שווערע צוליב דעם, וואס ער איז נישט פונאנדערגעלאזט געווא- רען נאך די מאי-געשעהענישען. א גאנצע רייהע פאקטען ווייזט, אז אין די רעגי- רונגס-קרייזען הערשט א מענטאליטעט צו באשיטצען די ארבייט פון איצטיגען סיים.

דעפ. דזשאנאוויטש (נ.ב.) טראגט ארייך א פארשלאג איך מאכען פון זיין פארטיי, אז נאר דער איצטיגער סיים זאל זיך קאנען פונאנדערלאזען אויפ'ן סמך פון אנ'איינענעם בעשלוס.

דעפ. גלאמבינסקי (ז.נ.ל.) ערקלערט, אז דער ענין, וואס געפינט זיך אויף דער טאג-ארדנונג פון דער היינטיגער זיצונג איז א בולט'ער בעווייז, אז עס הערשען אוננארמאלע בעדינגונגען אין דער מלוכה און אין סיים זעלבסט. דער מאי-איבערקעהר- רעגיש. אויף די רעגירונג איז נישט צו- פרידען פון סיים, קען זי זיך ווענדען צום קאפ פון דער מלוכה וועגען פונאנ- דערלאזען איהם, אדער זי קען אליין אפ- טרעטען. דער סיים געפינט זיך אין אזא לאגע, אז ער קאן נאר פראלאנגען וועגען בעזונדערונגען זיך און פודערען א פערצווי- פעלטען זעלבסטפערטיידיגונגס - קאמף פאר זיין כבוד. ווייטער ווארפט דער רעדנער פאר דער רעגירונג, אז צוליב פארטיי-צוועקען שאפט זי עמערדזשען, וועלכע זענען א לאסט פאר די בירגער פון דער מלוכה. די קארעספאנדענציע-געהיימניש ווערט נישט געאכטעט און פון דעפוטאטען ווערען געפעגט. ארום דער רעגירונג שאפט זיך א שטימונג אטמאספערע און פערשווערונג, „בלויע פיינגל" בעקומען קאנצעסיעס און רעגי- רונגס-בעשטעלונגען. און נאמען פון פלומר'שטען פערטיידיגען די מלוכה אינטערעסען שאפען זיך נייע פארטייען.

צום סוף זאגט זיך דער רעדנער ארוים, אז זיין פארטיי וועט שטימען פאר ענ- דערן די קאנסטיטוציע, אבער נישט אין דער בעדייטונג, אז דער סיים האט שוין איצט פונאנדערצולאזען. דער איצ- טיגער סיים מוז נאך ענדערן די יודי- ארדינאציע, אנגענומען די געזעצען וועגען זעלבסטפערוואלטונגען און געגען די קא- מוניסטען און גאוושלאוועען א גאנצע רייהע דעקרעטען.

דעפ. ניעדזשאלקאווסקי (פ. פ. ס.) קריטיקט אויס זיין פערוואנדערונג, וואס די רעגירונגס-לאווקע איז לעדיג.

נאכדעם, ווי עס רעדען דעפ. קיערניק (פיאסט), דעפ. פאפינסקי (ווזוואלעניע) דעפ. פאפיעל (נ.פ.ר.) און נאך א רייה רעפוטאטען ווערט דער פארשלאג פון דעפ. משאפינסקי געשטעלט צו אפ- שטימונג. פאר'ן פארשלאג האבען זיך אין דער דריטער לעזונג ארויסגעזאגט 189 דעפוטאטען געגען 10. דער פאר- שלאג איז אנגענומען געווארען.

דער פארשלאג פון דעפ. דזשאנאוויטש איז אפגעווארפען געווארען.

דער פארשלאג פון דעפ. רזשאנאוויטש נען זענען אפגעשיקט געווארען אין די געהעריגע קאמיסיעס, האט דער מאר- שאלעק בעשטימט די נעהנסטע זיצונג אויף דאנערשטאג 4 נאכמיטאג.

פרעזעס הארטגלאס וועגן אקטועלע פראגען פון דער איצטיגער סיים-סעסיע

(ספעצ. געשפרעך פון אונזער פארלאם. בערישטערשטאטער פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט")

אין צוזאמענהאנג מיט דער אויסער- ארדענטליכער סעסיע, וואס האט זיך געעפנעט איינגערופען, האט זיך דער פאר- לאמענטארישער פארשטעהער פון „לאנ- דער מאגעלאמ" געווענדעט צום פרע- זעס פון „יודישען קאלא", דעפ. הארט- גלאס מיט דער בעטע זיך ארויסצוזאגען וועגען אקטועלע פראגען, וועלכע דער סיים דארף בעהאנדלען.

— ווי אזוי, ה' פרעזעס, די שטעלונג פון יודישען קאלא בנוגע דעם פארשלאג צו ענדערן די קאנסטיטוציע אין דעם זין, אז דער סיים זאל בעקומען דאס רעכט זיך פונאנדערצולאזען ?

— דאס יודישע קאלא האט שוין לאנג אנגענומען א בעשלוס ארייינצוטראגען אזא פארשלאג. צוליב דעם אבער, וואס די פ.פ.ס. האבען זיך מקדים געווען, הא- בען מיר רעזיגנירט פון א זעלבסטשטענ- דיגען פארשלאג אין דעם פרט; מיר וועלען אבער זעלבסטפערשטענדליך שטי- מען פאר דעם פ.פ.ס.'ישען פארשלאג.

— צי וועט דער סיים, לויט אייער מיינונג, נאכדעם, ווי דער פארשלאג וועט אנגענומען ווערען, אויסנוצען זיין רעכט און וועט זיך פונאנדערלאזען ?

— און דעם גלויב איך נישט. ס'מיין, אז עס וועט זיך אין סיים נישט געפינען קיין מעהרהייט, וואס זאל זיך דעציד- רען אויף אזא שריט.

— און ווי שטעהט די פראגע וועגען די זעלבסטפערוואלטונגס-אינסטאנצען ?

„ס'מיין, ענטפערט דעפ. הארטגלאס, אז דער פארשלאג וועגען די זעלבסט- פערוואלטונגס-אינסטאנצען וועט ארויס- קומען אין דער צווייטער לעזונג. עס וועט אבער צו דער דריטער לעזונג נישט צו- קומען אין דער היינטיגער ענין וועט העכסטוואהרשיינליך ענדגילטיג געלעזט ווערען אין דעם נייעם סיים און אזוי אזאר וועלען דערווייל אויסגעמוטען ווע- רען די געפאהרען, וואס דראהען די יי- דען און נאך מעהר די טערניטאריאלע נאציאנאלע מינדערהייטען אין פאל ווען די דאזיגע אינסטאנצ-פראיעקטען זאלען אנגענומען ווערען אין לעבען.

— צי וועט דער סיים איידער עס וועט זיך ענדיגען זיין קאדענץ ענדערן די וואהל-ארדינאציע צו די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען ?

— לויט אלע סמנים — ענטפערט אונזער געשעצטער אינטערלאקוטאר — וועלען זיך די פערשיידענע קלובען נישט קאנען איינייגען אין דער דאזיגער פרא- גע. עס ווייזט אויס, אז גיכער וועלען די פארטייען איינשטימען אויף פילמאלטען פאר דער רעגירונג אין דעם פרט.

א. נ—ג.

די א"י-רעגירונג האט נישט קיין געלד
צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט.

ירושלים. (יטא) דער גענעראל- סעקרעטאר און שטעל-פערטרעטער פון נציב העליון קאלאנעל סיימס, האט גע- ווילט אין תל-אביב און האט אויך בעזוכט די ארבייטער-היים.

אין א רעדע, וואס ער האט געהאלטען פאר די ארבייטער-פארשטעהער, האט קאלאנעל סיימס בעדויערט, וואס די א"י-רעגירונג מוז זיין אזוי שפארזאם און אנהערע מיטלען פאר קאנסטרוקטי- ווע צוועקען און זי איז אויך נישט אין דער לאגע צו קאנען געבען א הלואה פאר בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט.

Dr. med. Braun
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכקייט.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 ד.וועג.

Dr. Prybulski
זאוואדזקא 1 ז—ז טעלעפאן 25-88.
וועגערישע האר- און הויט-קראנקהייטען, מענער-שוואכקייט.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל) און רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 דאמען צו. און 4—8: פון 4—5

Dr. med. STUPEL
12 SZKOLNA 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנק- הייטען, מענער-שוואכקייט, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט עלעקטרא-טעראפיע.
נעמט אן פון 8—9 אווענד

Dr. M. Goldfarb
זאוואדזקא 18. טעלעפאן 53-19.
הויט- האר- און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעמט אן פון 9—12 פארמ. און 5—8 אווענד.
פאר אונבעמיטעלטע — פרייזען ערמעסיגט

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, — טעל. 41-32
איז צוריקגעקעהרט.
ספעציאליסט פאר הויט, מענער-ישע און מענער-שוואכקייט- קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

Dr. med. S. Neumark
Moniuszki 5, (מאסאזש-מייער)
ספעציאל-ארצט
פאר הויט, האר- און וועגערישע - קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7—8,
פרייטאג פון 3 ביז 4 נאכמיטאג.

צו דער פארלאבונג פון אונזער
ליבען קוזין יוסף לידאר
מיט פרל. עדית אשיצקי
העלכע איז פארגעקומען אין בערלין,
ווינשען א הארציגען מזל-טוב
מ. ד. האמבורסקי און פרוי.

א הערצליכען מז"ט ווינשען מיר אונזער ל. קוזין יוסף לידאר מיט פרל. עדית אשיצקי צו זייער פארלאבונג, וועלכע איז פארגעקומען אין בערלין.
פעליקס האמבורסקי און פרוי.

Zur Verlobung unseres lieben Cousins
JOSEPH LIDOR
mit Fräulein EDITH OSCHITZKI
gratulieren herzlichst und wünschen
viel Glück
Moses Poznanski und Frau.

Z intencji zaręczyn brata mojego
JOSKA LIDORA
z p. EDIT OSZYCKA
która się odbyły w Berlinie, życzę
różowej przyszłości
ANKA LIDOR.

פלעגט די פיס!
PEDICURE
S. Łódzki, Trauguta 5 (Krótka), m. 10
געחויענער אסיסטענט ביי מיסטער קלעמאן (היינער-אויגען-אנשטאלט אין לאנדאן).
ספעציאליסט צו בעזייטיגען היינער-אויגען און הערנהויט א זאוי ארייננעוואקסענע נעגעל א הנע שמערצען, מאסאזשירט די פיס.

א יונגעל
פון אנשטענדיגע עלטערן ווערט געזוכט. זיך צו מעלדען אין זעצעריי פון „לאדזשער טאגעבלאט"

Od 150-ciu lat znana

Zakłady Przemysłowe w Nieżychowie
S. z. o. p.
fabrykacja surogatów kawowych
„Hauswalda".

Dr. Ludwik Falk
צוריקגעקעהרט
נאווראט 7, טעל. 28-07
הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
3619 נעמט אן פון 10—12 פון 5—7.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אן אין לעצטענס זגערושער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ.
8016

Dr. med. Feldman
פרויען-ארצט און אקושער
נעמט אן פון 6½—3½,
Cegielniana 46, tel. 32-88.

גרויסע מפלה פון די ענדעקעס
אין די שטאט־ראט־וואהלען אין ווילנא און לובלין.

רעזולטאט פון די שטאדט-ראט-וואהלען אין ווילנא.

ווילנא, 20 יוני (טעלעפאניש) דער רעזולטאט פון די שטאדט-ראט-וואהלען איז פאלגענדער: די ליסטע 1 (ווייס-רוסען) האט בעקומען 1562 שטימען און אדורכגעפיהרט 1 מאנדאט; ליסטע 2 (פ.פ.ס.) 10886 שטימען — 9 מאנדאטען; ליסטע 3 (יודישער פרויען-פערבאנד) — 578 שטימען (קיין מאנדאט); ליסטע 4 (בונד) 3291 — 3 מאנדאטען, ליסטע 5 (ליטווינער) 996 שטימען — 1 מאנדאט, ליסטע 6 (פועלי-ציון לינקע) — 301 שטימען (קיין מאנדאט); ליסטע 18 (יודישער נאציאנאלער בלאק) 9870 שטימען — 9 מאנדאטען; ליסטע 12 (מאנארכיסטען) 5321 — 4 מאנדאטען, ליסטע 14 (ענדעקעס) 13405 שטימען — 11 מאנדאטען, ליסטע 15 (קאמוניסטען און לינקע פ.פ.ס.) 5583 שטימען — 5 מאנדאטען. ליסטע 16 (פילסודטשיקעס) 5717 שטימען — 5 מאנדאטען.

רעזולטאט פון די שטאדט-ראט-וואהלען אין לובלין.

לובלין, 20 יולי (טעלעפאניש) דער רעזולטאט פון די שטאדט-ראט-וואהלען איז פאלגענדער: פ.פ.ס. 16195 שטימען — 18 מאנדאטען (פריהער 9); פילסודטשיקעס 4873 שטימען — 5 מאנדאטען; ענדעקעס צוזאמען מיט די כאדעקעס 8919 שטימען — 9 מאנדאטען (פריהער 28); בונד 7403 שטימען — 8 מאנדאטען; פועלי-ציון לינקע 1225 שטימען — 1 מאנדאט; יודישער נאציאנאלער בלאק 4604 שטימען — 4 מאנדאטען; יודישע סוחרים און האנדווערקער 2328 שטימען — 2 מאנדאטען. נ.פ.ר. 128 שטימען — מאנדאטען גארנישט. עס איז ווערט צו בעמערקען, אז אין אלטען שטאדט-ראט האבען די ענדעקעס געהאט אן אבסאלוטע מעהרהייט.

אלוועלטליכע קאנפערענץ פון ציוניסטישע פרויען אין באזעל

באזעל, 20. יוני. (פאט) די 4-טע אלגעמיינע סעסיע פון דער אלוועלטליכער קאנפערענץ פון די ציוניסטישע פרויען ווערט פארקומען אין באזעל דעם 30. אויגוסט.

—0—

שרעקליכער רעזולטאט פון דער פערפלייצונג אין מיסיסיפי

ניו-יארק, 20. יוני. (א.וו.) די גענויע אויסרעכנונגען פון די שאדענס, וואס די פערפלייצונגען אין אמעריקא האבען געמאכט, איז פאלגענדער: דער אלגעמיינער היזק בעטרעפט 300 מיליאן דאלאר. דערצו געהט צו א גרויסע סומע, וואס איז בעשטימט געווארען אויף צו בויען וואלען, וועלכע זאלען פערהיטען פון ווייטערדיגע פערפלייצונגען. געליטען האבען אנדערטהאלבען מיליאן מענשען. 600 טויזענד איינוואוינער זענען פיל-שטענדיג רואינירט געווארען.

דערשאסען 14 באנדיטען, וואס האבען געמאכט אנפאלען אויף יודישע סוחרים.

מאסקווא, 20. יוני. (פאט) דאס סאוויעטישע געריכט אין בערדיטשעוו האט פער'משפט צום טויט 14 באנדיטען, וועלכע האבען אויסגעפיהרט באנדיטען-אנפאלען אויף יודישע סוחרים אין דער געגענד פון בערדיטשעוו. דער אורטייל איז אויסגעפיהרט געווארען.

זיצונג פון יודישען קאלא וועגען דער אויסערגעוועהנליכע סיים-סעסיע.

ווארשא, 20. יוני. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט 12 א זייגער מיטאג איז אונטער'ן פארזיץ פון רעפ. הארטגלאס פארגעקומען א זיצונג פון יודישען קאלא אין צוזאמענהאנג מיט דער אויסערגעוועהנליכער סיים-סעסיע, וואס האט זיך נעכטען אנגעהויבען.

פאר'ן אנהויבען די זיצונג האט פרעזעס הארטגלאס בעגריסט דעפ. הויזנער צו זיין נאמינאציע אלס גענעראל-קאנסול אין חיפה, ווינשענדיג איהם א פרוכטבארע ארבייט לטובת דער מלוכה און דערמאנענדיג איהם נישט צו פערגעסען צו ארבייטען אין ארץ-ישראל פאר די אינטערעסען פון ארץ-ישראל'ס אויפבליהונג. נאכ'דעם, ווי רעפ. הויזנער איז בעגריסט געווארען אין נאמען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין גאליציען, האט זיך אנגעהויבען א דיסקוסיע וועגען דער שטעלונג פון „קאלא" צום פראיעקט פון פ.פ.ס. צו ענדערן די קאנסטיטוציע אין דעם זינן, אז דער סיים זאל זיך קענען אליין פאנאנדערלאזען. עס איז בעשלאסען געווארען צו שטימען פאר'ן פראיעקט.

קאנפערענץ וועגען בעגרעניצונג די ים-כחות זיך אנגעהויבען.

גענף, 20. יוני. (אמע) היינט האט זיך אנגעהויבען די קאנפערענץ פון די אליאנס-מלוכות וועגען בעגרעניצען די בעוואפנונג פון די ים-כחות.

געסט פון אמעריקא אין יודישען טעאטער.

קינסטלער-פאר יאקובאוויטש טרעט אויף פון שבת אן אין „פילהארמאניע".

די אין אמעריקא פאפולערע יודישע ארטיסטען אנא און היימאן יאקובאוויטש זענען געקומען קיין לאדז און וועלען דא געבען א רייה פערשטעלונגען אין „פילהארמאניע" צוזאמען מיט'ן גע-אנגאזשירטען אנסאמבל פון לאדזשער יודישען טעאטער.

ביידע שוישפילער, פרוי און הער יאקובאוויטש האבען געשפילט אין ניו-יארק מיט גרויס ערפאלג אין טאמאשעווסקי'ס „נאשאנאל טעאטער". אין א גאנצע רייה אפערעטען פון יודישען רעפערטואר אין אמעריקא זענען זיי אומגעוועהנליך ערפאלגרייך.

צום קרעדיט פון די געעהרטע גאסטשפילער מוז אויך געזאגט ווערען, אז זיי האבען געבראכט מיט זיך א גאנצע רייה אויסגעצייכנעטע יודישע אפערעטען, וואס זענען נאך אין פוילען נישט געשפילט געווארען.

דער ערשטער אויפטריט וועט פארקומען קומענדיגען שבת אין דער „גרינער כלה", אן אפערעטע, וואס ווערט געשפילט אין ניו-יארק ביי אויספערקויפטע הייזער.

אינ'ם רעפערטואר פון הערשאפט יאקובאוויטש געהען אריין די אפערעטען „מאלי דאלי", „פאלעסטינער ליבע", דער „בוים פון ליבע" און אנד.

דעם ריהרענדיגען אימפרעסאריא ה' בערמאן קומט פאר זיין מיה ארויסצוברענגען קיין לאדז די ניו-יארקער ארטיסטען א יישר כח.

די בעליבטע ארטיסטען פאליאקאוו, ראבינאוויטש, בעריזאווא און נאדעלא האבען בעענדיגט זייערע ערפאלגרייכע גאסטשפילען אין „סקאלא" און [illegible] אויף פרעמיערע. אין איניגע מאנאטען ארום קומען זיי ווידער קיין לאדז און דא אויפטרעטען אין „פילהארמאניע".

שרעקליכע אויטא-קאטאסטראפע
4 שווער-פערוואונדעטע.

ווארשא, 20. יוני. (טעלעפאניש) נעכטען אין דער פריה איז אויף גראבאווסקא גאס פארגעקומען א שרעקליכער צוזאמענשטויס צווישען אן אויטא און א טראמוויי. נישט קוקענדיג אויף די סיגנאלען פון טראמוויי-מאשיניסט איז דעם שאפער נישט געלונגען צו פערהאלטען דעם אויטא, וועלכער איז צושמעטערט געווארען. 1 פאסאזשיר, מרים צמח, איז שטערבליך פערוואונדעט געווארען, די איבריגע פאסאזשירען, אנגא ווינטנער און מארקאוויש ראזענפעלד און דער שאפער זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די לעצטע צוויי זענען געקומען פון ראדום אויף א חתונה קיין ווארשא.

א פאבריק מיט 60 ארבייטערינס פערשיט געווארען דורך א בארג.

לאנדאן, 20. יוני. (אמע) אין קאלאמביע נעבען דער שטאט מארעלין איז א גרויסע שפינערייע פערשיט געווארען דורך א בארג, וואס האט זיך פלוצלונג אפגעריסען. אין דער פאבריק האבען זיך געפונען 60 מיידלעך, וועלכע עס איז ביז איצט נישט געלונגען ארויסצונעמען.

סאוויעטישע האנדעלס-מיסיע פערלאזט קאנאדא

מאנטרעאל, 20. יוני. (א.וו.) צוליב דעם, וואס די דיפלאמאטישע בעציהונגען צווישען די סאוויעטען און קאנאדא זענען איבערגעריסען געווארען, האט דער שעף פון דער סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע אין קאנאדא פערלאזט דאס לאנד און אפגעפאהרען קיין מאסקווא. דאס פערסאנאל פון דער האנדעלס-מיסיע איז צוגעטיילט געווארען צו דער האנדעלס-מיסיע אין ניו-יארק.

ראזענהאלץ מאכט פעראנטווארטליך די פוילישע רעגירונג אין וואיקאוו'ס ערמארדונג

מאסקווא, 20. יוני. (אמע) ראזענהאלץ, צוריקקומענדיג פון קאווערדא'ס פראצעס קיין מאסקווא האט ערקלערט, אז אלס עדות אין וואיקאוו'ס מארד האלט ער, אז די פוילישע רעגירונג טראגט די גאנצע אחריות פאר'ן מארד.

געלד-פרעמיעס פאר ריינליכקייט אין יודישע וואוינונגען.
„טאז"-אינספעקציע אין די חדרים.

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט דער געזונדהייטס-וואך פון „טאז", איז אנגעארדענט געווארען א קאנקורס אויף דער ריינליכקייט פון יודישע הייזער אויף אלט-שטאט. א ספעציעלע קאמיסיע פון „טאז" האט אויך דורכגעפיהרט אן אינספעקציע פון די חדרים.

פאר די וואוינונגען, וואס ווערען געהאלטען זויבער און ריין, זענען בעשטימט געווארען געלד-פרעמיעס. וועגען די רעזולטאטען פון דאזיגען קאנקורס וועלען מיר נאך מיטטיילען.

דער בעזוך אין די חדרים האט, לייַדער, געגעבען אן אומבעפרידיגענדען רעזולטאט. פאר דער קאמיסיע האט זיך ענטפלעקט א בילד פון אויסערגעוועהנליכער פערוואהרלאזונג, בעזונדערס אין סאניטאר-היגיענישער הינזיכט. אן אויסנאהם איז נאר דעם רב'ס ת"ת.

בעקערייען און ברויט-געוועלבער מוזען געהאלטען ווערען ריין.

(ט) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די סאניטאר-קאמיסיע היינט איצט אן די קאנטראלע פון די בעקערייען און ברויט-געוועלבער, מאכט דער מאגיסטראט אויפמערקזאם די אייגענטימער אפצוהיטען שטרענגע ריינליכקייט אין די לאקאלען, וואו עס ווערט געבאקען און פערקויפט ברויט. די בעקערייען און ברויט-געוועלבער, וואס וועלען געפונען ווערען אין אן אנטי-סאניטארען צושטאנד, וועלען בעשטראפט ווערען.

פערזענליכעס.

(ט) דער לייטער פון דער שטעדטישער אפטיילונג בים מאגיסטראט, ה' [illegible], האט גענומען אורלויב. איהם וועט פערטרעטען דער וויצע-פרעזידענט גראשקאווסקי.

א רעפעראט פון דעפ. גרינבוים אין לאדז.

„פראבלעמען פון 15-טען ציוניסטישען קאנגרעס", אויף דעם טעמא וועט היינטיגען דאנערשטאג, אין „פילהארמאניע" פארקומען א פערזאמלונג מיט דער בעטייליגונג פון סיים-דעפוטאט ה' יצחק גרינבוים פון ווארשא.

מעלדונגען.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז. די וואהלען פון דעלעגאטען צום 8-טען ציוניסטישען לאנד-צוזאמענפאהר קומען פאר זונטאג, ד. 26 ה. ח.

וואהל-רעכט האבען די בעזיצער פון שקלים-לעגיטימאציעס פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פאר'ן יאהר תרפ"ז.

די חברים קענען קאנטראלירען זייער וואהל-רעכט לויט די וואהלער-רשימות, וואס זענען אויסגעהאנגען אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און אריינטראגען רעקלאמאציעס ביז ד. 22 יוני 6 א זייגער אין אוונט.

דער לעצטער טערמין אריינצוטראגען קאנדידאטען-ליסטען איז דאנערשטאג ד. 23 יוני, 6 א זייגער אין אוונט.

יעדע קאנדידאטען-ליסטע דארף זיין אונטערשריבען פון 10 וואהל-בערעכטיגטע חברים. די וואהל-קאמיסיע.

דעם וועלט-בעריהמטען צירק פון מ. קלודסקי

וועלכער קומט מארגען צופאהרען נאך לאדז מיט 8 באהנען קען מען פעררעכענען איינעם פון די גרעסטע צירקען פון דער וועלט. אינטערעסאנטע צירק-פערשטעלונגען קומען פאר גלייכצייטיג אויף 3 ביהנעס צו דער ענטציקונג פון פיל-טויזענד-קעפיגען פובליקום. די בילדער וואס לויפען אדורך פאר די אויגען פון פובליקום אזוי ווי אין פילם רופען ארויס אן אויסערגעוועהנליכע פעראינטערעסירונג.

א גאנצע רייה הערליך-געקליידעטע פאקירען לאזען ארויס פון זיך לעבעדיגע פייער. עס דעמאנסטרירט א ליליפוטען-טרופע, א גרויסע צאהל ראסע-פערד, א מחנה רייטער. א ביז איצט נאך נישט געזעהענער דרעסור פון לייבען און טיגערס, 2 טוץ ריזיגע עלעפאנטען שפילען א מעכטיג בילד, וואס לאדז האט נאך ביז איצט נישט געזעהען.

נדבות.

צו דער יאהרצייט פון זייער יונג-פערשטארבענעם זוהן יצחק שפענדעט די פאמיליע קאטלער 3 זל. פאר דער ת"ת של הרב מייזל זצ"ל, 3 זל. פארן יתומים-הויז זגערזשער 40 און 3 זל. פארן יתומים-הויז פאמארסקא 9. דאס געלד איז אפצונעמען אין דער אדמי. פון „לאדזשער טאגעבלאט".

שלום אש'ס בעגייסטערטער גרוס פון ארץ-ישראל.

פאריז. — שלום אש האט אין לאנקר-מעטאטער געהאלטען א רעפעראט וועגען ארץ ישראל, וואס האט צוגעצויגען א גרויסען יודישען עולם. ה' יאהרבלום עפענט אין נאמען פון פועלי ציון (רעכטע) דעם אוונט מיט א ווארימער בעגריסונג פאר שלום אש'ן. דער העבראישער דיכטער זלמן שניאור זאגט אויך עטליכע בעגריסונגס-ווערטער און דאס ווארט בעקומט שלום אש.

— מען האט וועגען מיר געזאגט, אז איך בין נישט קיין פארטיי-מענש, איך לייקען עס אפ. איך בין יא א פארטיי-מענש, נאר איך האב פיל פארטייען... איך בין אין א סך פארטייען. זעה איך א שעהנע זאך אין „בונד" — ווער איך א בונדיסט, געפעלט מיר די יודישע קאלאניזאציע ביי די באלשעוויקעס, האלט איך מיט זיי, איז דא שעהנעם ביי די ציוניסטען, בין איך אין זייערע רייהען — אפטמאל ווער איך נאר א פרומער יוד! איצט — זאגט ווייטער אש — קום איך פון ארץ ישראל, איך קום נישט א בעגייסטערטער, נאר מיט אן אנגעשווארענעם הארץ קום איך פון דארטען. און דאס דוקא צוליב דעם קריזיס. אפשר ווען איך טרעף זיי אלע זאטע, צופרידענע וואלט איך זיי פיינד בעקומען, אבער איך האב דארט געהערט פיל קרעכצען, זעהר פיל יודישע קרעכצען הערט מען אין ארץ ישראל — און דארט טוט זיך איצט א הייליגע ארבייט!

עס שאפט זיך דארט א נייע יודישע פסיכאלאגיע. עס שאפט זיך די רעגירונגס-ארדנונג פון געמיינשאפט, אפשר דאס איז געוועזען א נעגאטיווער קאלעקטיוויזם. איצט האט עס א פאזיטיווען.

ווי זעהט אויס יעצט פאקטיש די לאגע אין לאנד? די אלטע קאלאניעס (ראטשילד שטיצע) זענען איצט רייך און איבערגעזעטיגט און פערוואנדלען זיך אין אנטיפאטישע גרויס שטעדטישע געשעפטס-לייט, וואס זוכען וואס משהו צו שפעקולירען מיט דעם פערדינסט און האבען נישט קיין זעהר טאלעראנטע בעציהונג צום יודישען ארבייטער.

פיל זאגען, אז די ארבייטער זענען בעל-עולה'ס, דאס איז א גרויסער ליגען. איך האב געזעהען די ארבייטער מיט 20 יאהר, מיט 14 יאהר צוריק און איצט, די יודישע קאלאניזאציע האט אויף זיי געהאט א ריזיגע ווירקונג, האט זיי קולטורעל און עקאנאמיש שטארק אויפגעהויבען.

כ'האב אלס געטראכט: די ציוניסטען נעמען צו אזוי פיל געלד. וואו טוען זיי דאס אהין? נאר אז איך האב דערזעהען די גרויסע אויפטואונגען פון די לעצטע יאהרען, כ'האב דערזעהען די אונגעהויבענע, וואנדערבארע תל-אביבער-פעלדער, וואו ריזיגע שווערע זאנגען האבען געבויגען זייערע קעפ, האב איך דערזעהען די גרויסקייט פון דעם געלד. איך גלויב — אז זיי קענען אייך געבען א קלארען דין-וחשבון פון אלע געלדער!

דאס געלד פון פאלק איז נישט פערפאלען געווארען. עס איז פערצוויפאכט, פארפילפאכט געווארען (גרויסע אפלאדיסמענטען).

ווי זעהט אויס דאס לעבען אין די ארבייטער קאלאניעס אויף די ציוניסטישע ערד? דער גרויסער דיכטער גיט א ברייט בילד פון די שווערע, הארטע, ביטערע טעג, וועלכע די חלוצים לעבען איבער. אש איז געוועזען אין דער קאלאניע „עין חרוד" — דארט דארף מען נישט קיין געלד שטיצע, ווייל די קאלאניע היילט אליין און צוגעבען א ריוח. ווייטער לעבען — איז א קיום פון [illegible] פאר א גרויסער אידעאל. זיי האבען א מדבר אין א גן-עדן פערוואנדעלט. קיינער פערמאגט גארנישט! אפילו דאס העמד געהערט נישט צו איהם — זיי האבען בלויז אן אידעאל. ווי בייגט מען נישט דעם קאפ פאר אזעלכע מענשען, ווי זאל מען פאר זיי נישט קיין דרך ארץ האבען.

שלום אש שילדערט מיט זיין רייכער פאנטאזיע די פעלדער פון'ם נייעם לאנד, די ברכה פון ארבייט. וואס רוהט אויף זיי. מען קען זיין קאסמאפאליט, נאר דאס געפיהל, אז די אלע רייזיגע שטחים האבען בעארבייט אייגענע יודישע הענד — דאס ווירקט שטארק אויפ'ן יוד, עס איז נאטירליך.

שווער איז די לאגע פון דער „חסידים קאלאניע". דער יאבלאנער רבי, וועלכען איך האב געטראפען אין פעלד, ווי ער האט מיט פערבלוטיגטע הענד ארויסגעריסען א שווערען שטיין, האט עפעס אומגעוועהנליכען מיסטישען כח. ער אנדערשט איבער זיינע חסידים. די שוואכערע „די פכולת", ווי דער רבי אליין זאגט, האט ער אוועקגעשיקט. עס זענען געבליבען די שטארקערע, אבער זייער לאגע איז א קלאגעדיגע. די מענשען זענען זעהר נישט צוגעפאסט פאר ארץ ישראל, און חוץ דעם, געלונגען זיי נישט די אונטערנעהמונגען, אבער זיי וועלען אויסהאלטען „מיט'ן רבינ'ס כח" און עטליכע יאהר ארום וועלען זיי האבען א שעהנע קאלאניע.

איך זאג ביי יודען דעם קדוש השם — אין זיינע פערשידענע פארמען — און דארט האב איך איהם געזעהען — דאס לאנד פערלאנגט קרבנות — דעם גאנצען קרבן — און די יודען געהען דארט אויף קדוש השם!

און לאנד איז א קריזיס, ווער איז שולדיג? די צו גרויסע און נישט פאסיגע עמיגראציע און די ענגלישע רעגירונג נעמט צו א פינפטעל פון די שווער אויסגעארבייטעטע יודישע תבואות, מען נעמט ביי יודען א צעהן מאל גרעסערען שטייער ווי ביי אראבער — און דאס דערמאלט, ווען אן אנדער מלוכה טוט אזוי פיל פאר יודישער עמיגראציע.

מען דארף זאגען דעם אמת, ביים ירדן האב איך געזעהן ריזיגע שטרעקעס, בעוואוקסענע פרוכטבארע ערד וואס שטעהען ליידיג. דאס איז רעגירונגס ערד. די ענגלישע רעגירונג האט עס צונעמען די אראבער, וועלכע האבען עס געלאזען נישט בעארבייט. ענגלאנד רעספעקטירט נישט איהר צוזאג.

אבער שולדיג זענען אויך מיר, יודען, ווייל א גאנץ קליינער טייל פון יודישען פאלק רופט זיך אב אויף דער ארבייט — דאס יודישע פאלק שטעהט נאך פון דער ווייטענס.

אש רעדט נאך ארום די פירטע עליה, ער רעדט מיט צארן וועגען די גרויסע געלדער — 8 מיליאן פונט — וועלכע זענען פערטאן געווארען אויף הייזער-בוי אין תל-אביב, בעצאהלט געווארען פאר די זאמדען פון תל-אביב.

און ער פערענדיגט זיין רעדע מיט א היימישען רוף — דארט בויט זיך, זיי מאטערן זיך און מען דארף אן אקסעל אונטערשטעלען! (גרויסע אפלאדיסמענטען).

בשעת שלום אש'ס רעדע האבען עטליכע פון די פאריזער „רויטע" [illegible] געשטערט מיט גראבע אויסרופען. אש האט זיי ארויסגעבעטען צו דער טריבונע און געהייסען שטעלען פראגען:

— וואס קומט פאר אין די תפיסות?

— האט דער שטערער א פרעג געטאן.

אש האט געגעבען א געשיקטען ענטפער פון זיינע בעזוכען אין תפיסות, דער ענטפער איז געווען זעהר בעפרידיגענד. די שטערערס האבען ווייטער איבערגעריסען און געשטעלט, דאס פובליקום איז געווארען אויפגערעגט. אויף אש'ן האט דאס אויך געווירקט. ער האט אנגעהויבען רעדען וועגען די ארץ-ישראל'דיגע קאמוניסטען און זייערע יודישע דרוקזאכען, וועלכע ער האט מיט זיך מיטגעבראכט. אש האט פערענדיגט: „מען בעהאנדעלט זיי גוט, זיי האבען פרייהייט — און איהר פערשיקט דאך אין רוסלאנד ציוניסטען קיין סיביר! (שטארקע לאנגדויערנדע אפלאדיסמענטען).

מען דרוקט אש'ן די האנד. די חברה שטערער ווערען ארויסגעווארפען פון זאל. (פ. ת.)

—0—

לאָדזשער טאַגעבלאַט

רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.

נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

ווידער אַמאָל דע-וואַלערא.

די ענגלישע רעגירונג האָט נאָך נישט רעגולירט איינגאַנצען איהר סכסוך מיט עגיפּטען, ווי זי האָט שוין בעקומען אַ אַנצוהערעניש וועגען נייע, ערנסטע שוועריגקייטען. די וואַהלען צום פּאַרלאַמענט פון אירלאַנד האָבען ערשיטערט די לאַגע פון דעם היינטיגען אירלענדישען פּרעמיער מאַסגרייוו און געבראַכט אַ גרויסען נצחון דעם בעריהמטען פיהרער פון די אירלענדישע רעפּובּליקאַנער ד ע - וו אַ ל ע ר אַ. פון 152 מאַנדאַטען האָט די רעגירונג בעקומען 46 און דע-וואַלערא נישט וועניגער פון 44. פון די איבעריגע זעכציג מאַנדאַטען האָבען די אַרבייטער ערהאַלטען 22, די אומאָבהענגיגע 14, די פערמערס 11, די בעזונדערס ענגלאַנד-פיינדליכע „שינפיינערס" 6, די אומאָבהענגיגע רעפּובּליקאַנער 1 מאַנדאַט און די נאַציאָנאַלע ליגע 8. דע-וואַלערא האָט שוין ערקלערט, אַז זיין פּאַרטיי איז גרייט צו בילדען די נייע רעגירונג פון אירלאַנד...

דער נאָמען פון דע וואַלערא האָט אין גרויס-בריטאַניען נישט קיין בעסערען קלאַנג ווי דער נאָמען פון דעם פיהרער פון דער ענגלאַנד-פיינדליכער פּאַרטיי אין עגיפּטען זאַגלול פּאַשאַ. אַפילו די, וואָס גלויבען נישט די געשיכטע פון אירלאַנדס בלוטיגען העלדען-קאַמף פאַר נאַציאָנאַלער זעלבּסטשטענדיגקייט אין אַלע איהרע איינצעלהייטען, קאָנען נישט פערגעסען, אַז דע-וואַלערא איז געווען איינער פון די אומערשראָקענסטע און מוטיגסטע נאַציאָנאַלע פיהרער פון דער אירלענדישער רעוואָלוציע. אַפילו לאַנגע צייטען נאָך דעם, ווי אירלאַנד איז איינגעגאַנגען אויף דעם אויסגלייך מיט ענגלאַנד און געשלאָסען שלום מיט דער לאָנדאָנער רעגירונג, האָט דע-וואַלערא נישט געוואָלט אויפגעבען זיין קאַמף, ביז דאָס ערבלוטיגטע לאַנד האָט שוין מעהר נישט געקאָנט אויסהאַלטען און אָפּגעזאָגט זיך צו שטיצען ווייטער דעם ברודער-קאַמף.

די היינטיגע וואַהלען בעווייזען, אַז דע-וואַלערא'ס איינפלוס איז נאָך אַלץ זעהר שטאַרק. פערשטעהט זיך, אַז ער אַליין האָט זיך אויך צוגעפּאַסט צו די נייע פערהעלטנישען אין לאַנד. אירלאַנד, די ערשטע געשאַפענע „פרייע מלוכה", האָט איצט אַנ׳איינענע קאָנסטיטוציע און אַ פּאַרלאַמענט, האָט איצט לעגאַלע מעגליכקייטען, ווי צו פערטיידיגען איהר נאַציאָנאַלע זעלבּסטשטענדיגקייט. דאָס קאַפּיטעל פון רעוואָלוציע איז פערענדיגט. אָבער אַפילו אין די ראַהמען פון קאָנסטיטוציאָנעלען קאַמף וועט דע-וואַלערא מסתמא נישט פערשאַפען קיין סך נחת דער ענגלישער רעגירונג.

ו. גראָסמאַן.

די אַרבייט אין ארץ-ישראל
אין ליכט פון פאַקטען און ציפערן.

אַרגומענטען און ציפערן. — ארץ-ישראל און קרן-היסוד. — וויפיל האָט דער קרן-היסוד אויסגעגעבען אויף א״י פאַר די 6 יאָהר? — דער בודזשעט פון האַנד אין מויל. — די צופעליגקייט פון די הכנסות און די הוצאות. — קאָלאָניזאַציע. — די בּראַנשען, יק״א און חובבי ציון קאָלאָניזאַציע. — פּלאַנצונגען און תבואה געגענדען. — דער ציוניסטישער סיסטעם פון קאָלאָניזאַציע. — די קאָמונאַלע קבוצות.

פון ש. טשערנאָוויץ.

II

די קבוצות האָבען געדינט אַלס שולע. וואו פרישע מענשען, וואָס האָבען קיינמאָל נישט אָנגעזעהען קיין ערד-אַרבייט, האָבען זיך אין משך פון אַ קורצער צייט אויסגעלערנט דעם פאַך, אַ דאַנק די שוין פון פריהער אויסגעלערנטע חברים. אויסער דעם איז מיט דער הילף פון די קבוצות געגעבען געוואָרען די מעגליכקייט צו סאַנירען, געזונד מאַכען, דעם באָדען, וועלכער איז געווען איינגאַנצען אומפעהיג פאַר קאָלאָניזאַציע, צוליב די גרויסע זומפען, וואָס האָבען בעדעקט די פוסטע, און וויסטע פון דורות לאַנג שטחים-ערד.

די היסטאָריע פון דעם ישוב אויפ'ן באָדען פון נאַציאָנאַל-פאָנד מיט די קאָלאָניזאַציאָנס-סומען פון קרן-היסוד און דעם אויפגעלייזטען עמק יזרעאל האָט זיך אָנגעפאַנגען צוזאַמען מיט'ן געבורט פון קרן-היסוד געדאַנק, — אין יאָהר תרפ״א. דערנאָכמאָל זענען איינער נאָכ'ן אַנדערען געגרינדעט געוואָרען די ישובים עין חרוד, תל יוסף, בית אלפא, תל עדשים, מאַרקענהאָף און צריפון, נהלל, כפר יחזקאל און גבע. די חלוצים האָבען געמוזט קעמפען מיט דער נאַטור, מיט די שרעקליכע קראַנקהייטען, איבערהויפּט מיט'ן פיבער, וועלכער האָט אין עמק קרעטער-ווייז דערגרייכט ביז 74 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל קאָלאָניסטען, דאָס הייסט פון יעדע הונדערט מענשען זענען 74 שטענדיג קראַנק געווען. אין דער לאַגע האָט מען אויך נישט געקענט וויסען פאַראויס, וואו ס'וועט בעסער זיין צו שטעלען די הייזער און באַראַקען און אָפט האָט מען, נאָך עטליכע יאָהר (ווי אין דעם איינציגען פאַל אין תל יוסף און עין חרוד), געמוזט דעם זיץ-פּלאַץ פון די ערטיגע אַרבייטער אַריבערטראָגען אין אַן אַנדער ערט, די בנינים צוואַרפען און אַנדערע צו בויען. דאָס, וואָס עס האָבען געקאָסט די קראַנקהייטען פון די אַרבייטער, די אַלע הוצאות, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען צוליב דער אומערפאַהרונג, האָט מען אַלץ אַרויסגעשטעלט אויפ'ן חשבון פון די אַזוי-גערופענע דעפיציטען פון די קבוצות. די קבוצות האָבען נאָך געהאַט אַנדערע שוועריגקייטען, צוליב די צופעליגקייטען פון די קרן-היסוד-הכנסות האָבען זיי די תקציבים נישט בעקומען צו דער ריכטיגער צייט און זיי האָבען געמוזט מאַכען חובות, צאָהלען פּראָצענט, נישט זייען און נישט קולטיווירען אין דער צייט — די היזקות האָט מען אויך נאָכהער אויף זייער חשבון געשטעלט.

צוזאַמען געפינען זיך אין רשות פון קרן-היסוד 17 קבוצות, 1744 נפשות אויף אַ שטח פון 41771 דונאַם. לויט דער רעכנונג, וואָס איך האָב, האָט דער קרן-היסוד אינוועסטירט אין 12 קבוצות פון די 17 (עין חרוד, תל יוסף, בית אלפא, חפציבה, כנרת, דגניה א׳, דגניה ב׳, ושינזשאר, מרחביה, גבע, קרית ענבים און גן שמואל) 275.000 פונט. צוזאַמען מיט די שריפות, דושובאַ און אַנדערע נאַטור-צופאַלען האָבען די 12 קבוצות געקאָסט דעם קרן-היסוד, רעכענדיג זייערע הוצאות מעהר פאַר די הכנסות, 43 טויזענד פונט. די אַלע קבוצות מאַכען יעצט אָב אַנ׳אָבמאַך מיט'ן קרן-היסוד אומצוקערען אין משך פון 36 יאָהר די אַלע אינוועסטירטע אין זיי. דערביי האָבען שוין פיר קבוצות (דגניה א׳, גן שמואל, ושינזשאר און גבע) אויפגעהערט נעמען די תקציבים-הלואות פון קרן-היסוד און זיי האָבען היינטיגס יאָהר פערענדיגט מיט ריוח.

אויבערפלעכליך האָבען די קבוצות געהאַט, ווי געזאָגט, אַ דעפיציט פון 43 טויזענד. אָבער נעמענדיג אין בעטראַכט, אַז די קאָלאָניזירענדע אינסטיטוציע — די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע — איז געווען פּראַינטערעסירט אין דער סאַנאַציע פון דעם באָדען פאַר דער קאָלאָניזאַציע, און אַז נור זי דאַרף טראָגען די הוצאות פון דעם טרוקענען די זומפען און פון דער סאַנירונג און אויך פון די קראַנקהייטס-טעג פון פיבער, פון וועלכען עס האָבען געליטען די פּיאָנערען פון דער נייער קאָלאָניזאַציע — איז די סומע אַ נישט בעדייטענדע.

מיר קענען עס אילוסטרירען מיט אַזאַ ביישפּיל:

מיט איין יאָהר שפּעטער נאָך אונזער עמק-קאָלאָניזאַציע, אין יאָהר 1922, האָט די ענגלישע רעגירונג, אום צו פערשטאַרקען דעם בונד צווישען איהר מיט די דאָמיניאָנ'ס, בעשלאָסען צו קאָלאָניזירען ענגלישע בירגער, הויפּטזעכליך געוועזענע סאָלדאַטען, אין קאַנאַדאַ און אויסטראַליען. די רעזולטאַטען פון דער דאָזיגער קאָלאָניזאַציע פון אַזאַ ערפאַהרענער רעגירונג ווי ענגלאַנד, צייגען אונז פאָלגענדעס: 1) די רעזולטאַטען זענען נישט בעסערע ווי אונזערע, פערקעהרט מיר האָבען נאָך אַ קלענערען פּראָצענט אומגעלונגענע קאָלאָניסטען, וואָס האָבען דעם פאַך פערלאָזען נאָך די ערשטע פאַר יאָהר. 2) פון דער סומע, וואָס די רעגירונג האָט אינוועסטירט אַלס הלואות האָט זי קיין סענט צוריק נישט בעקומען. 3) די רעגירונג צאָהלט ספּעציעל די קאָלאָניסטען פאַר'ן סאַנירען און צוגרייטען דעם באָדען, און מיר שטעלען עס אַרויף אויף זייער חשבון. 4) מיר האָבען דורכשניטליך בעזעצט אַ פאַמיליע מיט אַ סומע פון 1160 פונט (460 דער באָדען און 700 דער תקציב פון קרן-היסוד) און ענגלאַנד האָט אויסגעגעבען ביז 1500 פונט אויף אַ פאַמיליע.

מיר דאַרפען זיך אויך אָפּשטעלען אויף דעם נייעסטען טיפּ פון אונזערע קאָלאָניעס — די מושבי עובדים. דער מושב איז אַ געמיש פון דעם אַלטען טיפּ קאָלאָניע מיט דער נייעסטער. ער אונטערשיידט זיך מיט די איינגענאָמענע, דער באָדען געהערט צום נאַציאָנאַל-פאָנד, די אַרבייט צום פּרט, יעדער לעבט און אַרבייט פאַר זיך, דערביי מוז ער אַליין מיט זיין פאַמיליע אַלעס בעאַרבייטען און נישט עקספּלואַטירען פרעמדע אַרבייט. אַזוי ווי אין די קבוצות, מוזען די מיטגלידער פון מושב העלפען איינע די אַנדערע אין אַנ׳אומגליק'ס אָדער קראַנקהייט'ס-פאַל. די אַלגעמיינע צרכים פון דער קאָלאָניע ווערען אויסגעהאַלטען געמיינזאַם בשותפות.

דער דאָזיגער טיפּ האָט פאָלשטענדיג געלונגען און איז איבערגעשטיגען אַלע האָפענונגען. אויף דעם האָבען עדות געזאָגט די גרעסטע ספּעציאַליסטען, ווי פּראָפעסאָר מיד, פּראָפעסאָר אָפּענהיימער, און אויף דעם בעווייזט אויך די בעוווּסטע הצלחה פון דעם טיפּ, וואָס, צום ביישפּיל, נהלל, כפר יחזקאל, תל עדשים און נאָך איין מושב זענען נור נאָך 6—5 יאָהר עקזיסטענץ אַראָפּ פון ציוניסטישען תקציב און לעבען שוין פאַר זיך.

דער ערשטער מושב, נהלל, האָט אָנגעפאַנגען זיין אַרבייט מיט 5 יאָהר צוריק מיט 180 נפשות. היינט געפינען זיך שוין דאָרטען, צוזאַמען מיט די אַרבייטער-גרופּען, איבער 700. זיי האָבען פערפלאַנצט 100 טויזענד פרוכט-בוימער און וויינטרויבען, 40 טויזענד עקאַליפּטוס-בוימער, וועלכע זיי האָבען שוין דריי-יאָהר אויסגעהאַקט און זיי האָבען הכנסה אַריינגעבראַכט. זיי האָבען דריי-יאָהר פערקויפט פאַר 1000 פונט וויינטרויבען, 150 טויזענד ליטער מילך, 13000 געפליגעל, אין דעם 1300 אינדיקעס. די ווירטשאַפט זיך אַליין, האַלט אויס אַלע אינסטיטוציעס, אַפילו פאַר ערציהונגס - וועזען נעמען נישט קיין תקציב און יעדער פון די קאָלאָניסטען האָט אַלע פּראָדוקטען פון זיין געבראַנך אויסער אַ ריוח ביז 250 פונט יעהרליך.

אַזעלכע מושבי עובדים, ווערען אויסגעהאַלטען פון קרן-היסוד 16 מיט 1224 נפשות אויף אַ שטח פון 52,464 דונאַם.

אויפ'ן וועג פון די מושבי עובדים, נור מיט מעהר נייגונג צו דער אַלטער קאָלאָניע אין זין פון בענוצען פרעמדע אַרבייט, געהען אויך די נייע קאָלאָניעס פון מיטעלשטאַנד, וועלכע בעקומען די שטיצע פון קרן-היסוד, איבערהויפּט אין ראַיאָן פון פתח תקוה: מגדיאל, כפר סבא, רעננה, עין חי. לויט דעם אָבמאַך פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פיהרט דורך פנחס רוטענבערג'ס געזעלשאַפט בעוואַסערונג אין דער געגענד און דאָס וועט געבען די מעגליכקייט די נייע ישובים איינצואָרדנען פּלאַנטאַציעס פון אָראַנזשען און באַנאַנען אויף קליינע שטחים, פון 10 ביז 15 דונאַם, פון וועלכע זיי וועלען האָבען חיונה בכבוד. די דאָזיגע קאָלאָניעס געהען אויך אין וועג פון דער ציוניסטישער קאָלאָניזאַציע: זיי האָבען פערשידענע צווייגען פון קאָלאָניזאַציע, אין דעם אויך אַ מילך-ווירטשאַפט, און די זייטיגע צווייגען, ווי גרינס און מילך, געבען זיי

(ענדע זעה זייט 4).

לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון יוד. אַרטיסטען אין פּוילען.

וואַרשא. (טעלעפאָניש) היינט 11 פאַרמיטאָג ווערט אין איינגענעם לאָקאַל (לעשנאַ 2) געעפענט דער 19-טער לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון יוד. אַרטיסטען-פאַראיין אין פּוילען. אויף דעם צוזאַמענפאָהר וועלען בעטראַכט ווערען אַ רייה פּראָפעסיאָנעלע פראַגען, און ס'וועלען געהאַלטען ווערען רעפעראַטען פון ד״ר ווייכערט „די אינטערנאַציאָנאַלער אַרטיסטען-אוניאָן", „פּוילישע טעאַטער און פּוילישער אַרטיסט"; פון ש. מענדעלסאָן — „די רעכטליכע לאַגע פון יוד. טעאַטער"; מאַרק... — „אַקטיאָר און טעאַטער", פון ז. קאַציזנע — „דראַמאַטורג און טעאַטער".

נאָך דער ערשטער זיצונג וועט אַוועקגעלעגט ווערען אַ קראַנץ אויפ'ן קבר פון אסתר רחל קאַמינסקאַ.

דער 15. ציוניסטישער קאָנגרעס

געכטען האָט שוין אָנגעהויבען אַרבייטען דאָס קאָנגרעס-ביוראָ

לאָנדאָן. (ספּ.) די ציוניסטישע עקזעקוטיווע טיילט מיט: אויפ'ן סמך פון אַ בעשלוס פון'ם אַקציאָנס - קאָמיטעט, וועט דער 15. ציוניסטישער קאָנגרעס צונויפגערופען ווערען אין באַזעל דעם 30. אויגוסט. דאָס ביוראָ, וואָס פאַרנעמט זיך מיט דער אָרגאַניזאַציע פון קאָנגרעס, הויבּט אָן זיין אַרבייט דעם 20. יוני. אַלס ליטער פון ביוראָ איז בעשטימט געוואָרען ד״ר פראַנץ קאַהן, וועמעס שטעלפערטרעטער זענען: ד״ר ערנסט מיכאַעליס און ד״ר פריץ וועלטמאַן. דעם אַדרעס פון קאָנגרעס-ביוראָ וועט מען בעקאַנט מאַכען אין עטליכע טעג אַרום.

די עקזעקוטיווע האָט פערלענגערט דעם טערמין פאַר צושיקען די שקלים-געלדער ביז'ן 25. יוני. לויט דער צאָהל שקלים, פאַר וועלכע די עקזעקוטיווע וועט ביז דעם טערמין בעקומען געלד, וועט בעשטימט ווערען די צאָהל מאַנדאַטען פאַר יעדען לאַנד.

רומענישע יודען ווילען נישט שליסען קיין וואַל-אָפּמאַכן מיט די ליבעראַלען.

בוקאַרעשט. (ספּ.) די היינטיגע ניט-אָנפּאַרטייאישע „לופּטאַ" ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז דער פּרעזעס פון פערבאַנד פון די יודען רומעניעס בּערנער ד״ר וו. פילדערמאַן, האָט זיך אָפּגעזאָגט פון זיין אַמט. קיין מאָטיוו פאַר דער פּלוצלינג'דיגער דעמיסיע ווערט ניט אָנגעגעבען, אָבער מען האַלט אַז ד״ר פילדערמאַן האָט רעזיגנירט דערפאַר, ווייל ער האָט פאַר זיין פּלאַן צו שליסען אַ וואַהל-בלאָק מיט די ליבעראַלען נישט געפונען קיין סימפּאַטיע צווישען די מאַסגעבענדע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אַ עוואַנגעליש-לוטעראַנישער פּאַטריאַרכאַט אין ירושלים.

אַמסטערדאַם. (ספּ.) „אַלגעמיין האַנדעלסבלאַד" מעלדעט, אַז אין די פּראָטעסטאַנטישע לענדער ווערט געפּלאַנט צו גרינדען אין ירושלים אַ עוואַנגעליש-לוטעראַנישען פּאַטריאַרכאַט. אַלס פּאַטריאַרך זאָל געוועהלט ווערען דער ערצבישאָף פון אופּסאַלאַ, צעדערבלאָם.

אין ווילנע / די ערשטע איינדריקען / — פון — ישראל קאַהאַן.

איך שפּאַציר אומבער די גאַסען פון ווילנע. די זעלביגע שטאָט, ווי איך געדענק זי פאַר'ן קריג. דער זעלבער קלויסטער-טויער און שמאָלע געסלעך. אַלטער כמעט און מאָדערנע בוי-קונסט צווישען-געמישט אינאיינעם. עס שפּירט זיך דאַ דער אָטעם פון דער געשיכטע. אויף טריט און שריט זעלטענע זעהענסווירדיגקייטען. אַלטשטאָטישע און יודישע, דער עיקר טאַקי יודישע. ירושלים דליטא, ווי זי איז געווען מיט אַ יאָהר 18 צוריק.

און דאָך איז ווילנע נישט די זעלביגע. ניטאָ מעהר די לעבהאַפטיגקייט און רוהיגקייט פון אַמאָל, ווען אין די וואַנטע מויערן פון דער אַלטער שטאָט האָט געשלאָגען דער דופק פון אַ רוסיש לעבען, ווען ווילנע איז געווען דער וויכטיגער פערקעהרס-פונקט צווישען דעם מערב מיט'ן מזרח און געשפּילט אַנ׳אויפגעהויבענע ראָליע אַלס פערמיטלער מיט'ן גרויסען און ווייטען רוסלאַנד. ירושלים דליטא האָט רעפּרעזענטירט אַ מערקווירדיגען רייז, פאַר'ן למדן און ווי פאַר'ן סוחר, און איהר בעפעלקערונג האָט געהאַלטען אין איין וואַקסען, דערגרייכענדיג שוין ביז צו אַ פערטעל מיליאָן.

היינט לעבט ווילנע, ווי אין אַ שטעטיל. דער קריג און די נאָך-מלחמה'דיגע קאָניונקטור האָבען דאָ געמאַכט אַ שטריך אין דער רעכנונג. 20 וויאָרסט פון דער גרענעץ פון ליטע, וועלכע איז מגור ומשגב פאַר פוילען. פון דער אַנדער זייט — רוסלאַנד, דאָס היינטיגע סאָוויעטען - לאַנד, וואָס דער שלוס צו אַנדער איז נאָך געהאַלטען אין די דיפּלאָמאַטישע קאָמבינאַציעס. נישט אַהין, נישט אַהער. זענען די עקספּאָרטאַנס-מעגליכקייטען פון ווילנער האַנדעל-וועלט אונטערגעהאַקט, נישטאָ קיין עקספּאָרט, נישטאָ קיין מסחר. אַלע לענגס אין הינער-פּלעצ'ם. די שטאָט איז צוריקגעגאַנגען און איהר בעפעלקערונגס-צאָהל אויך.

די פּראָגרעסיע פון ווילנע איז די זעלבע, וואָס פון פיל אַנדערע גרעסערע האַנדעלס-שטעט אין פוילען: דאָס פעהלען פון רוסישען מאַרק. די הויפּט-בעשעפטיגונג פון דער ווילנער בעפעלקערונג איז פאַר דער מלחמה געווען די שיך און זאַמש-אינדוסטריע, ווי אויך דער האָלץ-מסחר. פאַבריקאַנטען, סוחרים, וואַרשאַווער, עקספּעדיטאָרען, פערמיטלער און גאַנצע לעגיאָנען אַרבייטער האָבען געצויגען זייער יניקה פון'ם האַנדעל מיט רוסלאַנד. אַצינד לעבט מען מיט די רעשטלעך פון אַמאָליגען פּראַכט און גלאַנץ און מען קוקט זיך אום די אויגען פון וואַנען וועט קומען די הילף.

מען קאָן נישט זאָגען, אַז ווילנער יודען פעהלט ענערגיע און אונטערנעמונגס גייסט. זעהען דאָך די טיפּישע „ליטוואַקעס", וואָס פלעגען זיך בעהויפּטען די פאָלקס-הלצה, אַז זיי קענען זיין אַלע אין דער וועלט, אַפילו אַנ׳אָס. האָט מען זיך טאַקי לעצטענס ווידער אַמאָל גענומען, מען האָט אויפגעלעבט די זאַמשערייען און אַ סברא, אַז עס השרשט אויך אין דעם פאַך זאַגער אַנ׳אויפשוואונג. עס פעהלען אַרבייטס-הענד.

ווילנא איז פון דאָס נייע געוואָרען אַ פּונקט, וואוהין עס לאָזען זיך אַרבייטס-וואַנדערער, נאָך פּרנסה-אויסבעהגערטע יודען פון אַרומיגע שטעטלעך. די בעפעלקערונג, וואָס האָט דאַ ערשט מיט אַ יאָהר צוריק געצעהלט 150.000, איז יעצט שוין גרייכט ביז 200.000. די אויסאַרבייטונגען אין די זאַמשערייען זענען פּראַכטע, דאָס „איידעלע לעדער" געהט אויף עקספּאָרט קיין רוסלאַנד, נישט דירעקט, נאָר דורך אומוועגען — אָבער רעכענען פּאַרט עקספּאָרט.

מען האָט אין ווילנא מיט זיסער האָפענונג און שטאַרקער ערוואַרטונג אויסגעקוקט אויף דער ענטוויקלונג פון'ם האַנדעלס-פערקעהר מיט אונזער גרויסען שכן אין מזרח, אַז ער זאָל אַריינגעפירט ווערען אין דער נאָרמאַלער קאַליי.

נאָר דאָ איז אונטערגעשפּרונגען מעשה וואַיקאָוו... קאָוועדאַ...

* * *

ווילנע איז אַ יודישע שטאָט דורך און דורך. עס איז שווער צו האָבען אַ בעגריף וואָס אַזוינס עס שפּילט מיט זיך פאַר די יודישע שפּראַך און'ם לעבען פון דעם אַרמען יודישען קבוץ, ווען מען איז נאָר אַליין אויפ'ן אָרט. דער יודישער קרעמער, דער יודישער דאָקטאָר, דער יודישער נעגאָציאַנט, די יודישע העבאַם, די יודישע אינסטיטוציע — אַלע האָבען זייערע שולען און דער יודישער שפּראַך. יודיש איז אָבער דאָ נישט בלויז קיין שולע. עס איז די שפּראַך פון לעבען, פון דער מאַכט, ווי פון דער אינטעליגענץ. דאָס יודישע קינד רעדט יודיש, דאָס יודישע פרייליין ראָמאַנסירט אויף יודיש, און האָטעל, רעסטאָראַן איבעראַל יודיש, אַפילו מיט אַ גוי, ווינשט מען זיך דאָ, מוז מען אין ווילנא רעדען יודיש, אויב נישט פערשטעהט ער אויך נישט.

דער נעסטאָר פון דער פּוילישער זשורנאַליסטיק אין מיטעל-ליטא, דער פּרעזעס פון ווילנער פּוילישען זשורנאַליסטען - סינדיקאַט, ה' משעסלאַוו יאַנקאָווסקי, רעדט און לייענט אויסגעצייכנעט יודיש. ער האָט לעצטענס איבערגעזעצט פינגער'ס „געשיכטע פון דער יוד. ליטעראַטור" אויף פּויליש. ער האָט עס געוואָלט אַרויסגעבען, האָט ער אָבער נישט געפונען קיין פּוילישען פערלעגער...

* * *

„ווילנא, די מלוכה פון יודיש"— לויט אויף די ליפּען פון אַלע אינטעליגענטען אין יודישען פּרעסע - צוזאַמענפאָהר. אַזוי איז עס. אַ גרויסע, דערהויבענע אינטעליגענציע אַרבייט געהט דאָ אויף אַלע געביטען פון יודישען עפענטליכען לעבען. „יודישע קולטור" איז דאָ נישט קיין פראַזע, נאָר אַ וואָרט מיט אַ טיפען וויכטיגען אינהאַלט.

די דעלעגאַטען פערגינען זיך נישט צו זעהען אַנ׳איבריגע מינוט אין שטוב. די צייט איז קורץ און צו זעהען איז דאָ פאַראַן אַזוי פיל. דאָס ווירטשאַפטליך-דערדריקטע און צעמאַרטערטע יודישע ווילנע האָט מיט אַרעמע גראָשענס בעוויזען צו שאַפען ריזיגע, פונדאַמענטאַלע ווערק: דעם „צ.ב.ק." (צענטראַלער בילדונגס קאָמיטעט) מיט זיין גרויסער נעץ פון יודישע אַנפאַנגס- און מיטעל-שולען, דער יודישען לעהרער - סעמינאַר, דעם יודישען טעכניקום, דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט, דעם יודישען מוזעאום און נאָך און נאָך. ווערק, וואָס לעגען אַרויף זייער איינדרינגליכען שטעמפּעל אויף דער יודישער געזעלשאַפטליכקייט אין ווילנע און דאַרפען דינען אַלס ביישפּיל פאַר אַנדערע יודישע שטעט.

דאָס זענען אַלע אונאָפּשאַצבאַרע דערגרייכונגען מיט די בעשיידענסטע מיטלען און זענען דער בעסטער אויסדרוק פון דעם, וואָס גוטער ווילען און צילבעוואוסטע אַרבייט זענען בכיולת אויפצוטאָן.

ווילנע איז עקאָנאָמיש שטאַרק צוריקגעגאַנגען, קולטורעל אָבער איז זי נאָך מעהר אויסגעוואַקסען ביז צו אַ בעוואונדערונגסווערטער העכע. ווילנא איז היינט צו טאָג די ירושלים שטאָט אין דער וועלט, און אַ געוויסען זין דאָס ירושלים פון מאָדערנעם יודענטום.

אונזער ארבייט אין ארץ-ישראל.

(ענדע פון זייט 3.)

ווי מעגליכקייט פון עקזיסטענץ אין די יאהרען, וואס עס דארף נאך דויערען ביז די בוימער גיבען זייערע פרוכטען.

פון קרן-היסוד ווערען אונטערשטיצט די דאזיגע קאלאניעס פון מיטעלשטאנד: נחלת יעקב און עבודת ישראל, כפר אהרן (ביי נס ציונה), מגדיאל, רחובות (בני אכרים) בני ברק, אנטיביה, כפר סבא, כפר אוריה, גדרה, באר יעקב, וישב סיבון און קבוצת שטרייכר.

מען דארף צוגעבען, אז ס'איז פאראן נאך א טיפ פון קאלאניעס, וואס ווערען דורכ'ן קרן-היסוד אונטערשטיצט: די ארבייטער'ס-ווירטשאפטען, די מיידלעך און פרויען חלוצות האבען תמיד געליטען פון ארבייטסלאזיגקייט, ווייל אויך אין די קאלאניעס, וואו ס'ווערען בענוצט יודישע ארבייטער, פערהאלטען זיך די קאלאניסטען מיט אומצוטרוי צו דער ארבייט פון דער פרוי. הגם די יודישע פרוי האט שוין בעוויזען צו פערנעמען אין ארץ-ישראל דעם אוואנס-פאסטען אין די קבוצות און מושבים, צוזאמען מיט די מאנסלייט. אגב בעקומט דער קאלאניסט די פרויען און קינדער ארבייט פון די אראבער האלב-אומזיסט. די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט דעריבער געפרובט גרינדען פרויען-ווירטשאפטען אין פתח תקוה, נחלת יהודה, שכונת ברוכוב, חדרה ירושלים א. ז. וו. דער פרוב האט גלענצענד געלונגען. פון דעם ערשטען יאהר אן זענען נישטא קיין דעפיציטען און די פרויען און מיידלעך צייגען ארויס גלענצענדע פעהיגקייטען, איבערהויפט אין גרינס און בלומען ציכט, די אויך אין בוימער-משתלות.

—o—

אב קאהן אין פאריז.

פאריז (סב.) דער רעדאקטאר פונ'ם ניו יארקער „פארווערטס" ה' אב קאהאן איז אנגעקומען קיין פאריז, און וועט דא פערבלייבען בלויז איניגע טעג. ה' אב קאהאן איז געווען נישט געזונט די לעצטע חדשים און וועט זיך איצט אויסרוען אין איראפא.

טאג-רעדאקטאר קומט קיין פוילען.

פאריז (סב.) קיין פאריז איז אנגעקומען פון ניו-יארק דער רעדאקטאר פון דער בעקאנטער יודישער צייטונג „דער טאג" ה' ש. דינגאל. פון פאריז פאהרט אב ה' דינגאל אויף א גרעסערער רייזע איבער איראפא און וועט אויך בעזוכען די וויכטיגסטע שטעט פון פוילען.

די ראדאמער „פאריזערין",

וואס קריגט אלס כלה א קרענק, וועלכע זי וועט האבען צו געדענקען אויף אייביג...

האלב-מאמישע, האלב-טראגישע געשיכטע מיט א פראווינצער פריילין, וואס פערלירט איהר חתן אין זכות פון „אלא-גארסאן".

די מעשה, וואס מיר וועלען דא דערצעהלען, האט פאסירט אין שטעטיל ק. נעבען ראדאם.

די העלדין שטאמט פון א גאנץ אנשטענדיגע פאמיליע. א שעהנע פאר יאהר איז זי געווען ביי איהר נאהנטער משפחה אין ראדאם און דא געווארען א כלה מיט א ראדאמער בחור.

איז אבער אין מיטען גליק געשעהן א צרה ותמעשה שחיה כך היה: דער ראדאמער חתן איהרער, איז דורך דער צייט, וואס זיין כלה איז געווען אויף דאטשע אין ביאלאבזשעג, אוועקגעפאהרען קיין פאריז, וואו ער האט זיך דורך א געוויסע צייט איינגעארדענט און זאגאר שוין געהאט בעשלאסען ארויסצונעמען צו זיך זיין כלה. אלץ איז שוין געווען פערטיג, ער האט איהר אפילו שוין געהאט ארויסגעשיקט ארויספאהרונגס-פאפירען.

אין דער צייט, וואס דער ראדאמער חתן האט געמאכט אלע פארבערייטונגען אויפצונעמען זיין בעשערטע, האט דאס ק.-ער פריילין זעהר גוט פערברענגט און וויסענדיג, אז בקרוב ווערט זי א „פאריזשאנקע" האט זי אנגעהויבען צו „משוויטשען" זיך אין דאנסינגס, אז אהינקומענדיג זאל זי נישט זיין קיין „גרינע" א חוץ דעם האט די ק.-ער מאדמואזעל אפנים שטארק געהאלטען פונ'ם ווערטיל, אז פערליבט איז נישט פערלאבט און פערלאבט איז נישט פערחתונה'ט. פון די „משוויטשעניעס" זענען דורך אנ'אויסטערלישען צופאל ארויסגעקומען „בולטע" רעזולטאטען...

דער חתן אין פאריז האט פלוצלינג דערהאלטען א בריף פון זיין כלה, אז די ביאליבזשעגער לופט האט איהר פערשאט, אז זי איז נעבעך געפאלען צו בעט געצוואונגען אבליגען 5 וואכען, דאקטוירים האלטען אין איין גיין. זי טאר זיך נישט ריהרען, ווייל אנדערש שמעקט עס משוט מיט לעבענס-געפאהר...

בעקומענדיג אזא בשורה, הויבט דער חתן אן שטודירען דעם בריף, לייענט איינמאל, לייענט צוויי מאל און די זאך ווערט איהם קשה: ער קאן נישט פערשטעהען, וואס פאר א קרענק איז דאס: איז עס א טיפוס — פאר וואס שרייבט זי נישט ארויס, אז ס'איז א טיפוס, וואס פאר א בושה איז דאס? איז עס א מכה, — איז ווידער די זעלבע קשיא, וואס פאר א מכה? און וואס עפעס איז דאס נישט טארען זיך ריהרען בעזונדער'ס זענען דעם חתן אויפגעפאלען די ווערטער פון זיין כלה'ס בריף, אז די קרענק וועט זי האבען צו געדענקען אויף אייביג... נאך א לענגערען ישוב הדעת און נאך פיל אנפראגען ביי ראדאמער בעקאנטע וועגען זיין כלה'ס קרענק, האט ער, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס ער איז שוין געווען האלב-פאריזער, בעשלאסען צו פאהרען קיין ראדאם און אויפ'ן ארט זיך דערוויסען דעם אמת מחמת פון די ענטפערס און פון די כלה'ס פערשטעלטען בריף האט ער געהאט א גרונד צו טראכטען, אז די כלה האט איהם פערראטען. אין אזא פאל, ווען דאס זאל אמת זיין, האט ער ביי זיך געקלערט: „נאך וואס זאל איך ברענגען קיין מצרים משוך"...

איז ער טאקי געקומען קיין ראדאם, און זיין חשד האט זיך בעשטעטיגט. ער האט, נעמליך, ערפאהרען, אז דער מקח מעות און אז א חוץ די מעשה ביאלאבזשעג האט די ק.-ער בתולה מיט צוויי יאהר צוריק, זייענדיג נאך אין טשענסטאכאו, געהאט א פארגעסיחל, אז זי וועט אמאל זיין א „פאריזשאנקע" און אויף דעם סמך טאקי נאך דעמאלט געהאט גרויס ערפאלג ביי די קור-געסט...

נאכ'ן בעקומען אזעלכע אינפארמא-ציעס, האט דער חתן ערקלערט, אז ער ארויסנעהמענדיג פון דעמאקראטישען שטאנדפונקט ווייל ער קיינעם קיין עולה נישט טון און ער ווייל זי נישט מאנג-פאליזירען.. אין תחילת האט די ק'ער מאדמואזעל נישט געמאכט זיך פערשטעהט דאס מאגנע לשון, אבער ווען דער ענין איז פערגעשטעלט געווארען פאר'ן געריכט טיש פון ק-ער בית-דין זאגען אויפגעדעקט געווארען די קארטען און ס'האבען זיך אנגעהויבען די טענות פון ביידע צדדים. דער כלה'ס פאטער, א שטעהנער יוד, א חסיד, האט געפאדערט, דער חתן זאל צאהלען קנס, דערפאר וואס ער האט מוציא שם רע געווען אויף הבתולה הכשרה מרת ב. ש. שתחי', און אויסער דעם מוז ער טאקי אט שוין תיכף ומיד באותו רגע שטעלען א חופה. ווען דער חתן האט אויף אלץ מסכים געווען און געפאדערט א גאנץ קליינע זאך: אז ווען ס'האנדעלט זיך וועגען מוציא שם רע זאל מען אויספיהרען דעם גאנצען דין פון א שם רע מיט'ן קנאק, און מקיים זיין דעם „ופרשו את השמלה" און אויב אין דעם בעטרעפענדען פאל איז דאס נישט מעגליך, ווייל דער אבי-הנערה קאן דאס נישט בעשטעטיגען, זאלען די רעצעפטען פון דאקטאר, וועלכער האט זי קורירט דינען אנשטאט דעם השמלה... די כלה מרת ב. ש. האט זיך אבער אבגעזאגט צו געבען די רעצעפטען, ערקלערענדיג, אז זי שעמט זיך... דער חתן האט דאן ערקלערט, אז בושה איז טאקי א שעהנע מדה. ס'געפעהלט איהם זעהר, אבער זי האט זיך פער-שפעטיגט צו שעמען. און ווען זי שעמט זיך אין טשעכאטשעניק און ביאלאבזשעג וואלט זי זיך בפילא נישט געברויכט צו שעמען ביים בית-דין...

דאס בית-דין האט אנערקענט די גע-רעכטע טענות פון חתן און דער מהותן מיט די כלה הבתולה הכשרה האבען געדאנקט גאט, אז דער חתן לאזט זיך געמאך.

לינדבערג בעקומט 25,000 דאלאר.

ניו-יארק. (סב.) פאלקאווניק לינד-בערג האט בעקומען דעם פרייז, וואס איז בעשטימט געווארען פאר'ן ערשטען, וואס וועט דורכפליהען דעם אקעאן פון ניו-יארק ביז פאריז אהן איבערברעכען, און דער גרויס פון 25 טויזענד דאלא-רי. בעגייסטערונג פאר זיין טאט האלט בסדר אן.

גארקי'ס זוהן דערשאסען.

מאסקווע — צווישען די 20 ער-מארדעטע צוליב דער קאנטער-רעוואלוציא-נערער טעטיגקייט געפינט זיך אויך איי-נער מיט'ן נאמען פעשקאוו. ווי בעקאנט איז פעשקאוו דער נאמען פון גארקי. פערשידענע צייטונגען זאגען ארויס די מיינונג, אז עס האנדעלט זיך דא וועגען מאקסים גארקי'ס זוהן.

א"י-רעגירונג גרייט צו א געזעץ וועגען קינדער-שווי.

א פראגע אין ענגל. פארלאמענט.

לאנדאן. (יטא) אויף א זיצונג אין פארלאמענט האט דעפ. לאווערענץ אנגע-פרעגט דעם קאלאניאל-מיניסטער, צי עס איז אמת, אז אין דער שוועבעלעך-פאבריק אין אקרא (א"י) זענען בעשעפ-טיגט 7 און 8 יעהריגער קינדער און צי איז אין א"י פאראן א געזעץ וועגען קינדער-שווי.

קאלאניאל-מיניסטער אמערי האט דער-אויף געענטפערט: די רעגירונג ווייסט נישט וועגען דעם, צי אין דער דער-מאנטער פאבריק ארבייטען קינדער. וואס שייך דער צווייטער העלפט פון דער פרא-גע, זענען לעת עתה אין א"י אזויגע גע-זעצען נישט פאראן. אבער די רעגי-רונג גרייט צו א געזעץ-פראיעקט, לויט וועלכען עס וועט פערבאטען ווערען צו בעשעפטיגען קינדער ביז'ן 12-יעהריגען עלטער אין אינדוסטריעלע אונטערנעה-מונגען.

ר' בער מעזריטשער

דעם בעל-שם-טוב'ס נאכפאלגער.

היסטארישע שילדערונג

— פון —

גרשם באדער

(ענדע).

דער עיקר ביי „עבודת הבורא" איז די שמחה. זי ציהט זיך פונ'ם „עולם התענוג", וועלכער איז ווי אנ'אונבע-גרייפבארע רוחניות. דארף זיך דער מענש פרעהען און האבען פערגעניגען ביים טון די מצוות, ווייל ער פערבינדט מיט דעם אלע עולמות צום אויבערשטען. אין אלגעמיין דארף דער מענש שטענ-דיג זיין א פרעהליכער, ווייל די „עצבות" איז א גרויסע מניעה צו „עבודת הבורא". אפילו ווען דער מענש ווערט אמאל נכשל מיט אנ'עבירה, דארף ער נישט פער-ברענגען אין עצבות און אפגעלאזען ווע-רען פון „עבודת הבורא", ווייל ער דארף בלויז חרטה האבען אויף דער עבירה און דערנאך זיך ווייטער פרעהען מיט השם-יתברך.

איינער פון די הויפט-יסודות אין „עבודת הבורא" איז — לויט ר' בער'ס מיינונג — די יראה, ווייל ווען עס איז נישטא קיין יראה, איז אויך נישטא קיין חכמה. דער תכלית פון חכמה איז יראה. ווען האט א מענש יראה, קריגט ער אויך „אהבת הבורא", ווייל נאר מיט דער הילף פון ביידען קען מען דעם אויבער-שטען דינען. טוענדיג א זאך מיט התלהבות מחמת אהבה, האט ר' בער ערקלערט, קען מען נישט מאכען קיין מאל שטארק מדקדק זיין אין דעם, וואס מען טוט. אבער ווער עס האט „יראה", דער גיט שוין אכטונג, אלצדינג זאל געטון ווע-רען, ווי מען דארף. „יראה" אליין אהן „אהבה" איז פונדעסטוועגען אויך נישט גוט, ווייל ווער עס טוט א זאך בלויז צוליב „יראה", מוז איהם דערצו פעה-לען די התלהבות פון „אהבה".

דאס חשוב'סטע אין „עבודת הבורא" איז — תפילה, ווייל קוים האט א מענש געזאגט דעם פסוק „ה' שפתי תפתח", איז שוין ביי איהם די שכינה אינעווייניג און זי רעדט פון איהם ארויס. יעדער אות פונ'ם דאווענען איז א וועלטעל פאר זיך און די געטליכקייט שטעקט אין יע-דען ווארט. דארף מען דאדורך ארויס-זאגען די ווערטער מיט בעדאכט, עס זאל זיין גענוי צו דערקענען דאס ארויסגע-זאגטע מיט דער בעטאנונג. ווען עס ברענט אבער אינ'ם מענשען די אהבת הבורא, קען אזא מענש זאגען די תפלות מיט שנעלקייט, ווייל די ווערטער לוי-פען ביי איהם פון זיך אליין. דארף דער מענש ארייןלעגען דעם גאנצען כח זיי-נעם אין יעדען אות פון די דבורים, ביז ער וועט ווערען זיך איינגאנצען פער-געסען און ער וועט מיינען, אז די אותיות בעהעפטען זיך איינע מיט דער אנדע-רער פון זיך אליין, צו פערגרעסערן דעם מענשענס התלהבות און זיין שמחה. קען מען דאן קומען צו דער מדרגת פון „התפשטות הגשמיות", צו זיין בעהאפ-טען צו השם-יתברך אויף אזא אופן, אז מען זאל בלויז אין זינען האבען די געטליכקייט.

מען קען זיך אויך בעוועגען דאווענען ביז „התפשטות הגשמיות". עס איז אבער פאראן אנ'אנדערע תפלה אהן שום בע-וועגונג, ביי וועלכער עס זאל זיך אויס-דאכטען, אז דער מענש זאגט אלצדינג אהן דבקות, און די דאזיגע תפלה זאל פונדעסטוועגען זיין איינגאנצען אנ'איינע-ווענייגסטע און א דורכגעווייקטע מיט אהבת און התלהבות. כאטש דאס זעהט זיך נארנישט אן פון אויסענווייניג. אמאל קען גאר דאס דאווענען זיין בלויז אי

דער מחשבה, ווייל ווען די מחשבה איז א ריינע, ווערט דער מענש דורך איהר צוגעקניפט צו גאט, און ווען עס קומט אפילו אמאל אויף דער מחשבה א גשמיות'דיגער ענין, קען דער מענש זעהן אין איהם די געטליכקייט, ווען ער בעדענקט, אז יעדע מחשבה קומט פונ'ם אויבערשטען. ווייל מען זיך אבער פון אזא מחשבה בעפרייען, איז גענוג צו געהמען אויפ'ן זינען, אז דער אויבערש-טער איז אנוועזענד און מען קען נישט אין זיין געגענווארט קלערען וועגען נארישקייטען.

אט אזעלכע ריינע און הייליגע מחשבות, דאס זענען פערקניפט מיט געטליכקייט, קען דער מענש קריגען, ווען ער ציהט ארויס די נשמה זיינע פונ'ם גוף און פערטיפט זיך בלויז אין געדאנק. איז דאדורך בעסער, ווען דער מענש שטייגט און לערנט ווייניגער, כדי די מחשבה זיינע זאל זיין פריי, ארייננצוקלערען שוועבענדיג אין דער גרויסקייט פונ'ם בורא, וואס דער מענש דארף איהם די-נען מיט אלע כחות—און מען דארף אויך האבען אין זינען, אז כאטש דער אוי-בערשטער איז כולל די גאנצע נאטור און אלע איהרע „כלים", דארף מען די-נען דעם אויבערשטען אליין און נישט די „כלים", דורך וועלכע מיר זעהען די געטליכקייט.

דאס פאלק ישראל און דאס יודישע לאנד איז—לויט ר' בער'ס מיינונג—דער עיקר פון דער גאנצער „בריאה" און אלע מענשען פון דער וועלט ווערען גע-שפייזט אין זייער זכות. „ציון" איז דער יסוד פון דער וועלט און דער כח פון איהר לעבען, האט זי דאדורך אין זיך א חלק פון אלע לענדער און יעדעס לאנד קריגט א יניקה פון יענעם חלק, וואס זי האט אין ציון. אזוי זענען אויך יודען דער עיקר פון דער וועלט און יעדע פון די אומות-העולם האט א חלק אינ'ם פאלק ישראל, פון וועלכען עס קריגט א יניקה, ווייל יודען זענען דאס חיות פון אלע עולמות און זיי זענען אויך ממשיך די שפע אויף דער וועלט.

וועגען דער שייכות פון די יודען צו גאט, זאגט ר' בער, אז זיי זענען ביידע איינס און מען קען זיך איינעם אהן דעם אנדערן נישט פארשטעלען, ווייל די צורה פון איינעם איז נישט קיין פול-שטענדיגע אהן דער צורה פונ'ם אנדע-רען, גלייך ווי א פאטער מיט א זוהן, וואס האבען זיך שטארק ליב און איי-נער אהן דעם אנדערן איז בלויז א האלבע צורה, איז דערפון געדרונגען, אז וואו עס שטעהט זיך צו יודען, שטעהט זיך צו גאט אליין, ווייל יודען און גאט זענען ביידע איינס.

יודען זענען דער צענטער פון דער בריאה און דער צענטער פונ'ם יודישען פאלק איז דער „צדיק", וועלכער בע-הערשט און בעהערשט אלע עולמות—און יעדע מדה, וואס דערוועקט זיך ביים צדיק אין הארצען, דערוועקט זיך צו-גלייך אין אלע עולמות. אפילו השם-יתברך אליין קלערט נישט וועגען קיין אנדערן ענין. ווי נאר וועגען דעם, וואס דער צדיק האט אין דער מחשבה. דער צדיק איז דער שליח פונ'ם אויבערשטען, צו דערוועקען דאס פאלק צו תשובה ומעשים טובים, מוז ער דאדורך אפט-מאל ארונטערגעהען פון זיין מדרגה, אויסצוטוישען זיך מיט'ן המון אין דברים בטלים, כדי צוציהען מיט זיך אלע מענשען אין דער קדושה.

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערקווירדיגע איבער-לעבענישען און ליידענשאפטען.

(41-טע פארטזעצונג).

דער אדוואקאט איז געווארען אויפגערעגט ער האט זיך אויפגעהויבען פון זיין שטול און אנגעהויבען ארומצוגעהן אין צימער. דער דורכגעטראכטער נאגי האט גוט געזעהן אז דער אדוואקאט אינטערעסירט זיך עפיס צופיל מיט'ן שיקזאל פון באראן באטיאני. ער האט נישט געוואוסט פארוואס דאס איז, ער האט אבער גערעכענט עס אויסצוניצען.

— עס איז צו בעדויערן, וואס אזא מאן, ווי דער באראן פון באטיאני זאל ווערען א הענקער — האט נאגי געזאגט — וואס קען מען אבער העלפען? ווי עס ווייזט, איז ער ווירקליך שולדיג אין דעם מארד פון דער פרוי. דאן איז דאך רעכט, וואס ער איז געווארען א הענקער. איך האב געהערט, אז דער קייזער קען איהם בעגנאדיגען.

— יא, דער קייזער קאן איהם בעגנאדיגען, אבער איידער ער האט געטון עפעס אלס הענקער, איידער ער האט געהאלפען דעם הענקער צו הענגען אדער אפצושניידען דעם קאפ א פערברעכער. קוים אבער האט ער עס געטון, איז פערלוירען, דאן קען דער קייזער אליין איהם אויך נישט העלפען. ווי לאנג איז עס שוין, זינט דער באראן פון באטיאני איז געווארען א הענקער?

— זינט דריי וואכען — האט נאגי געענטפערט — ווי עס ווייזט אויס אינטערעסירט אייך זעהר דער שיקזאל פון באראן פון באטיאני. האט איהר גע-האט מיט איהם געשעפטען?

— איך האב מיט איהם נישט געהאט קיין געשעפטען, אבער איך קען איהם — האט דער אדוואקאט געענטפערט — איהר האט רעכט. לאמיר פון איהם מעהר נישט רעדען. לאמיר בעסער רעדען פון אנדערע זאכען. מיט וואס קען איך אייך דינען?

נאגי האט איהם דערלאנגט עטליכע בויגענלעך פאפיר, בעשריבען פון אלע זייטען.

— לעזט די דאזיגע פאפירען, הער נאטאר, און זאגט מיר, אויב איהר קענט אננעמען דעם דאזיגען פראצעס.

דער אדוואקאט האט דורכגעלעזען די פאפירען זעהר אויפמערקזאם און געזאגט:

— איך וואלט געקענט אננעמען דעם דאזיגען פראצעס, אבער איך מוז האבען בעווייזען, אז דער מאן איז בעגאנגען דאס פערברעכען, אין וועלכען דאס דאזיגע פאפיר בעשולדיגט איהם. אפשר האט איהר עדות? איהר קענט זיין זיכער, אז דער מאן וועט שטארבען אויפ'ן עשאפאט. אבער בעווייזען, גיט מיר בעווייזען.

נאגי איז געווען אונצופרידען פון אזא אנטווארט. וואס האט ער אבער געקענט העלפען? ער האט זיך איבערגעלעגט עטליכע מינוט און געזאגט:

— גיט מיר צוריק די פאפירען, איך וועל שוין זעהן, צו ברענגען צו אייך גוטע בעווייזען, אז עס איז אזוי ווי איך זאג.

דער אדוואקאט האט איהם צוריקגעגעבען זיינע פאפירען און איהם נאכ-אמאל פערזיכערט, אז ער איז גרייט צו טון פאר איהם אלץ, וואס איז מעגליך. נאגי איז אוועקגעגאנגען. ווען ער איז ארויסגעקומען אויף דער גאס, האט ער געמורמעלט צווישען די ציין:

— עס איז נישט געלונגען! דעם וועג, וואס איך האב זיך גענומען, איז צו לאנג. איך מוז זוכען א קירצערן. איך וועל איהם געפינען. איך מוז איהם זעהען. איך מוז מיט איהם רעדען. ווען איך וועל נישט אויספיהרען מיט גוטען וועל איך אויספיהרען מיט געוואלד.

דער אדוואקאט האט זיך פערטראכט, ווען נאגי איז אוועקגעגאנגען פון איהם. ער האט ווידער ארויסגענומען דעם דאקומענט, וועלכען דער פויער האט איהם געבראכט, און אדורכגעלעזען נאכאמאל.

— בארון פון באטיאני איז געווארען א הענקער — האט ער געזאגט צו זיך אליין — זאל ער זיך בלייבען הענקער. איך דארף נאר זארגען, אז דער קייזער זאל איהם נישט בעגנאדיגען. איך מוז זעהן, אז ער זאל פון זיין ערשטע ארבייט אלס הענקער, דאן וועט איהם דער קייזער אליין שוין אויך נישט קע-נען בעגנאדיגען. דאס וועל איך שוין בעזארגען. איך מוז זעהן, אז מען זאל אין פערלויף פון א קורצער צייט אויפהענגען א פערברעכער. איך קען שוין גוט מיינע לייט און ווייס, וואס צו טון. דאס גרויסע פערמעגען פון בארון באטיאני וועט אזוי אדער אזוי צום סוף אריינפאלען אין מיינע הענד.

ער האט צוריק אריינגעלעגט דאס פאפיר אין זיין שופלאד און עס פער-שלאסען. אין א קורצער צייט ארום איז געקומען דער פויער, וועלכער האט געפינען נאגי'ס בריף-טאש. דער אדוואקאט האט זי איהם צוריקגעגעבען מיט אלע בריוו, וועלכע האבען פאר איהם קיין ווערט נישט געהאט.

אין דער דאזיגער בריף-טאש געפינען זיך גאנץ איינפאכע פאפירען, — האט ער געזאגט צום פויער — איך וואלט אייגענטליך געדארפט פאדערן, איהר זאלט מיר בעצאהלען פאר מיין ארבייט. איך זעה אבער, אז איהר זענט אן ארימאן. איך וועל אייך דעריבער שענקען. איך בין אנ'עהרליכער מאן און האב מיינע רייטען ביי אנ'ארימען מענשען.

דער פויער איז קוים ענטלאפען פון אדוואקאט. ער האט ווירקליך מורא-געהאט, אז דער אדוואקאט זאל ביי איהם נישט פאדערן, ער זאל איהם בע-צאהלען פאר זיין צייט.

עס איז שוין געווען רעכט פינסטער אין דרויסען, ווען נאגי איז צוריק-געקומען אין ווינער האטעל. ער איז געווען מיד און אויפגערעגט. ער האט זיך פערשלאסען אין זיין צימער און זיך געווארפען אויפ'ן דיוואן.

— ער איז ווידער פערשוואונדען! — האט ער געברומט — ער האט מורא זיך צו ווייזען, ווייה איהם, ווען ער וועט קומען קיין ראדעצקי! דאן איז זיין לעבען נישט ווערט א צעבראכענעם שילינג. איך דארף נישט שווייגען! איך מוז זארגען פאר אלעמען. עס וועט מיר געלונגען. עס מוז מיר געלונגען!

24. קאפיטעל.

ביי גראף טעראס.

עס איז נאכט. גראף טעראס, דער בישאף פון אונגארן און דער צווייטער נאכ'ן קייזער-קעניג, זיצט ביי זיין שרייב-טיש טרויעריג און פערטראכט. זיינע ליפען מורמלען פאלגענדע ווערטער:

— זעכצעהן יאהר זענען שוין פערגאנגען, זינט איך האב פערלוירען מיין טייערע פרוי, מיין געליבטע עליזא. זעכצעהן ביטערע און שווערע לאנגע יאה-רען. דער שיקזאל איז נאך נישט דערמיט צופרידען געווען. אין א קורצער צייט ארום האב איך פערלוירען מיין איינציג קינד, מיין טאכטער מאריא. זי איז פערשוואונדען געווארען און איך האב זי נישט געקענט געפינען. איך ווער אלט, מיינע האר ווערען בלייכער און ווייסער, מיינע קרעפטען פערשוואונדען. ענגער און ענגער ווערט דער קרייז פון מיין לעבען, באלד וועל איך צוקומען צו דעם פונקט, וואו דאס לעבען הערט אויף — וואו איז מיין קינד? איך ווייס עס נישט. איך האב געזוכט, אז איך וועל ווערען א גייסטליכער און וועל מיך אפגעבען מיט הייליגע זאכען, וועל איך פערגעסען מיינע ליידען. אויך די דאזיגע האפ-נונג האט מיך אפגענארט. די רעליגיע האט מיך נישט געטרייסט, זי האט נישט פערהיילט מיין וואונד.

(פארטזעצונג קומט.)

לאדזער כראניק.

שטיצע פאר גייסטיגע ארבייטסלאזע.

(או) דעם 23 און 24. וועט דאָס אַר-גאַניזאַציאָנס-ביוראָ אויסצאָהלען אונטער-שטיצונגען די גייסטיגע ארבייטסלאָזע. דעם ערשטען טאָג וועלען בעקומען אונ-טערשטיצונג די יעניגע, וואָס זייערע לע-גיטימאַציעס הויבען זיך אָן פון 1 ביז 1000, דעם אַנדערען טאָג — פון 1001 און ווייטער.

פון די יודישע גימנאזיעס.

(ג) אין פילהאַרמאָניע-זאַל קומט פאָר היינט נאָכמיטאָג דאָס פייערליכע פונאַנ-ערטיילען די רייפקייטס-צייגנישען פאַר 'ן אַבסאָלווענטען פון די לאָדזשער יודישע געזעלשאַפטליכע גימנאַזיעס.

די זומער-קאָלאָניעס פון „טאַז".

(ג) היינט קומט צוריק נאָך אַ 4-וואָ-כיגען אויפענטהאַלט אין דער זומער-קאָ-לאָניע פון „טאַז" און „קאָשינזשובקי" די ערשטע גרופּע פון 200 קינדער.

דאָנערשטאָג ווערט דורך „טאַז" אַרויס-געשיקט די צווייטע גרופּע פון 200 קינ-דער.

היי-יאָהריגען זומער ווערט „טאַז" אַרויסשיקען אויף זומער-קאָלאָניעס כ"ה 4 גרופּען, ד. ה. 800 קינדער.

איינהייטליכע ליסטע פון אלע לאדזער יודישע סוחרים.

פאר קאנדידאטען אין די שאצונגס-קאמיסיעס.

(ג) צווישען די לאָדזשער יודישע סוח-רים קומען פאָר קאָנפערענצען און אונ-טערהאַנדלונגען מכח שאַפען אַן איינ-הייטליכע יודישע סוחר'ישע ליסטע פון די מיטגלידער צו די שאַצונגס-קאָמי-סיעס. דערווייל איז אָבער נאָך גאָרנישט בע-וואוסט אויף וואָסער אופן די נאָמינאַציע פון די נייע מיטגלידער פון די שאַצונגס-קאָמיסיעס וועט אַרויסגעפיהרט ווערען. עס זענען פאָראויסגעזעהן צוויי עווענ-טואַליטעטען:

1) אַז די סוחר'ישע אָרגאַניזאַציעס זאָלען דאַרפען אָפּגעבען זייערע קאַנדי-דאַטען-ליסטען דירעקט צום פינאַנץ-מיניסטעריום, ד. ה. אַז יעדע אָרגאַניזא-ציע וואָלט מכוח דעם פריהער געמוזט, דורך איהר צענטראַלע אין וואַרשא, איבער-געבען איהרע קאַנדידאַטען אויף פערטרעטער אין די שאַצונגס-קאָ-מיסיעס, און דערנאָך ערשט וואָלט מע געקומען די נאָמינאַציע פון מיניסטער-יום;

2) אַז די סוחר'ישע פעראיינען אין לאָדז זאָלען מוזען אָפּגעבען זייערע קאַנ-דידאַטען-ליסטען דירעקט אין דער לאָדזער פינאַנץ-קאַמער.

די נייע 12 פינאנץ-אמטער.

די נייע איינטיילונג פון די גאסען.

(פ) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם עפענען אין לאָדז נייע זעקס פינאַנץ-אַמטען איז די שטאָדט איינגעטיילט גע-וואָרען לויט פאָלגענדען פּלאַן:

I פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' דזיל, געהערען די גאַסען: פּולנאָצנאַ, ווסכאָדניאַ, אַ טייל זגערזשער (געפּאַרטע נומערען), דרעוונאָווסקאַ און סרעב-זשינסקאַ;

II פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' קאַלינאָווסקי: פון דרעוונאָווסקאַ ביז זאַוואַדזקאַ (זאַוואַדזקאַ אומגעפּ. נומ.), פּיעטריקאָווער פון פּל. וואָלנאָשטשי ביז זאַוואַדזקאַ (זאַוואַדזקאַ געפּ. נומ.), אַל. 1-טער מאַי און די צווייטע זייטען פון דרעוונאָווסקאַ און סרעבזשינסקאַ;

III פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' סידאַרסקי: פּיעטריקאָווער (אומגעפּ. נומ.) פון זאַוואַדזקאַ ביז זשעלאַזנאַ, זשעלאַזנאַ (אומגעפּ. נומ.) נייע ציגעל גאַס (געפּ. נומ.)

IV פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' פּאָדמיניצקי: נייע ציגעל גאַס, זשע-לאַזנאַ (געפּ. נומ.), פּיעטריקאָווער פון זשעלאַזנאַ ביז אַנדזשעיאַ (אומגעפּ. נומ. איינשליסליך);

V פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' זשמיגראָדזקי: אַנדזשעיאַ (געפּ. נומ.) פּיעטריקאָווער (אומגעפּ. נומ.) ביז ראַד-וואַנסקאַ, ראַדוואַנסקאַ (אומגעפּ. נומ.) און קאַראָלעווסקאַ;

VI פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' וואַהל: ראַדוואַנסקאַ (געפּ. נומ.) פּעט-ריקאָווער (אומגעפּ. נומ.) ביז גייער'ס מאַרק, רזשגאָווסקאַ ביז סוף שטאָדט;

VII פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' סוכאָזשעווסקי: זגערזשער (אומגעפּ. נומ.) פּולנאָצנאַ, ווסכאָדניאַ, אַ טייל שטאָדט אין די גרענעצען פון אַלעקסאַנ-דער, סמוגאָוואַ ביז פּאָמאָרסקאַ, און פּאָמאָרסקאַ (געפּ. נומ.);

VIII פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' סטאַשיאַק: פּאָמאָרסקאַ (אומגעפּ. נומ.) פּל. וואָלנאָשטשי, פּיעטריקאָווער (געפּ. נומ.) ביז פּאָלודניאָוואַ, פּאָלודניאָוואַ (געפּ. נומ.);

IX פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' סאַביעראַי: פּאָלודניאָוואַ (אומגעפּ. נומ.), פּיעטריקאָווער (געפּ. נומ.) ביז נאַרוטאָוויטשאַ, נאַרוטאָוויטשאַ (געפּ. נומ.);

X פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' יאַשינסקי: נאַרוטאָוויטשאַ (אומגעפּ. נומ.), פּיעטריקאָווער פון נאַרוטאָוויטשאַ ביז פּשעיאַזד (געפּ. נומ.), פּשעיאַזד (געפּ. נומ.) ביז צום פּאַרק 3 מאַי;

XI פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' שאַפלאַנד: פּשעיאַזד (אומגעפּ. נומ.) פּיעטריקאָווער (געפּ. נומ.) ביז גלובאַ, גלובאַ (געפּ. נומ.) ביז ווידזעוו;

XII פינאַנץ-אַמט, נאַטשעלניק ה' רידניעווסקי: גלובאַ (אומגעפּ. נומ.) פּיעטריקאָווער (געפּ. נומ.) ביז'ן סוף גאַס, זשגאָווסקאַ ביז זאַרזשעוו און כויני.

לויט דער דאָזיגער איינטיילונג וועלען אויך בעשטימט ווערען די מיטגלי-דער אין די שאַצונגס-קאָמיסיעס פאַר די פינאַנץ-אַמטען.

—0—

לאדז אויף די פייערליכקייטען לכבוד סלאוואצקי'ן.

(ט) אויף די פייערליכקייטען, וואָס ווערען איינגעאָרדנעט אין קראָקאַ און צוזאַמענהאַנג מיט'ן איבערפיהרען די ביינער פון גרויסען פּוילישען דיכטער סלאָוואַצקי, דעלעגירט דער מאַגיסטראַט דעם וויצע-פּרעזידענט וואָיעוואָדזקי.

אויסגעוויזענע פון סאוו.-רוסלאנד אנגעקומען קיין לאדז.

פּרעסע-ביוראָ „אַגיאַ" מעלדעט פון: קיין לאָדז זענען אַנגעקומען איינציגע פּערזאָנען, וואָס זענען אויסגעוויזען געוואָ-רען פון סאָוויעט-רוסלאַנד נאָך וואָי-קאָוו'ס ערמאָרדונג.

די דערמאָנטע פּערזאָנען האָבען אַ-בערגעגעבען, אַז זיי זענען געצוואונגען געוואָרען צו פערקויפען זייער ביסעל האָב און גוטס בחצי חנם, כדי זיי זאָלען קאָ-נען פערלאָזען רוסלאַנד און דעם מערסטען וואָס זיי האָבען בעקומען פון דער סאָוויע-טישער רעגירונג.

ווי אזוי געסט „באוויען" זיך...

פאלען אן אויפ'ן ווירט מיט מעסערס. און איינער ווערט דערהרג'עט.

(§) בעת אַ „הוליאַנקע" אין דאָרף זערמיאַנאָוו אונטער פּאַביאַניץ האָבען די געסט זיך געוואָרפען אויפ'ן ווירט סאַ-בעסטשאַק, צו וועמען זיי זענען געקומען צו גאַסט. צו הילף דעם ווירט זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען די שכנים. נישט לאַנג דויערנדיג זיך קען עצה געבען מיט די „אַנ-געלאָגטע" געסט, וועלכע זענען אָנגע-גאַנגען בעוואַפענט מיט מעסערס.

בעת דער צוזאַמענשטויס איז געראַר פאַר-בייגעגאַנגען אַ מעסער. וועלכער בעהאַלט-עט? געשאָסען אין דער לופט. העראָריג דעם שאָס, האָבען זיך די בחורים געלאָזט צום כערושאַנט מיט מעסערס. זעהענדיג די געפאַהר, האָט דער סערזשאַנט געגע-בען איינציגע שאָסען, פון וועלכע איין קויל האָט געטראָפען מיעטשיסלאַוו דאָ-מאַנאַלאַ'ן און בויך און איהם דער-הרג'עט אויפ'ן אָרט.

די אַנגעקומענע פּאָליציי האָט די איבריגע אויסטערנאַקעס פערהאַפטען און אָוועקגעפיהרט אין טורמע.

אז איציק איז געווארן איבערשפיציג...

(§) די לאָדזשער פּשעשעגע-גנבים זענען געפאַלען אויף אַ נייער המצאה: בעת די פּר'י מולער איז געלעגען אַרויסגעגאַנגען אויף פּאָמאָרסקאַ גאַס, האָט איהר אַ נבעקאַנטער אַ-נטערגעשטעלט אַ פוס אַזוי אַז זי איז אומגעפאַלען. אין דעם מאָמענט האָט דער אונבעקאַנטער ביי איהר אַרויסגעצויגען די האַנד-טאַש און אַנטלאָפען.

די רויבערער האָבען זיך געלאָזט נאָך דעם אַנטלויפענדען, האָבען איהם געכאַפּט, גוט אָנגעבראַכען די ביינער און איהם איבערגעגעבען דער פּאָליציי.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, איז דאָס דער בעקאַנטער גנב איציק בערש.

ארבייטער פון בארטשינסקי'ס פאבריק

צוריקגעצויגען די פאדערונג וועגען ענגל. שבת.

(§) באַרטשינסקי'ס פאַבריק, וועלכע האָט אַ דאַנק דעם סכסוך וועגען „ענג-לישען שבת" ערקלערט אַ לאָקאַוט די אַרבייטער, זאָל היינט ווידער געלאָזט ווערען אין גאַנג. אַ טייל אַרבייטער זע-נען צוליב דעם, וואָס זיי האָבען נישט בעקומען אויסגעצאָהלט די אַנטשעדיג-צוגען פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד געצוואונ-גען געוואָרען זיך אָפּצוזאָגען פון די אַרויס-געשטעלטע פאָדערונגען.

ארעסטירט א וועקסעל-פעלשער, וואס האט געבראכט שאדען פיל לאדזער פירמעס.

(!) אין די לעצטע טעג האָט די אויס-פאָרשונגס-פּאָליציי פערנאָטירט עטליכע פאַלען פון גרעסערע וועקסעל-שווינדלע-רייען, ביי וועלכע לאָדזשער פירמעס האָ-בען געליטען גרויסע שאָדענס. צוו. אַנד. איז געפאַלען אַ קרבן פון אַזאַ שווינדעל דער הונגער סוחר וואָלף בעלכאַטאָווסקי. דער לעצטער איז אַ לאַנגע צייט גע-שטאַנען אין האַנדעלס-בעציהונגען מיט אַ געוויסען שלמה פּאַרנשטיין, פון וועל-כען ער האָט בעקומען צוויי קונדישע וועקסלען צו עטליכע הונדערט זל. ווען די וועקסלען זענען געוואָרען צאָהלבאַר, האָבען די אויסשטעלער יוזעף ווישניעווס-קי פון אַזאָ (פּוינישער קאַנט) און מאָנ-משינסקי פון סטאַראָגאַרד (פּאָמערן) נישט געוואָלט זיי צאָהלען. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די וועקסלען זענען פיקטיווע און די אונטערשריפטען פון די זשיראַנטען זענען געפעלשטע.

ה' בעלכאַטאָווסקי האָט מודיע געווען דערוועגען דעם אויספאָרשונגס-אַמט, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַז די דאָזיגע און אויך פיל אַנדערע וועקסלען האָט אַרויסגעלאָזט און פערקויפט אַ געוויסער לאַזער קירשטיין. דער לעצטער איז אַרעסטירט געוואָרען און וועט איבערגעגעבען ווערען צום גערוכט.

וואס ווערט היינט געשפילט

אין די טעאטערן און קינאס?

שטעטיש טעאַטער: — „ניט טושעבאַ פּיען נישעגאָ דזיעיק".

זומער-טעאַטער אין טשאַשיק-פּאַרק — „מאָטענגאַ רעקלאַמי".

פּ אָ פּ ו ל אַ ר נ י: — „גיעזוויינאַנעטקי".

ל ו נ אַ — „די געהיימניס פון בודואַר פון דער גרעפין ל'".

גראַנד-קינאָ: — דער שוואַרצער רייטער.

גאָוואָשטשי: — „אַ פרוי—אַ שפּיען".

אַפּאָלאָ און קאַפּיטאָל — „אונזער מעהטער".

אופאדלאשטש פון דער פירמא

הערשקאָוויטש, גליקסמאַן און בריל.

(א) געלעגען האָט דאָס קרייז-געריכט אויף דער זיצונג פון פּרוו. טריבונאַלאָווסקי ערקלערט אַן אָפּאַדלאַשטש דער פירמע „הערשקאָוויטש, גליקסמאַן און בריל", נאַוואָמיעיסקאַ 21.

פון 9. יוני איז דאָס די פירמע געלאָזט פּראָטעסטירען איהרע וועקסלען אויף אַ סומע פון 8 טויזענד זל.

נייער פאהר-פלאן

פון 15 מאי 1927 ביז'ן 1 סעפטעמבער.

לאדז—פאבריקס-וואקזאל.

געהען אב קיין:

1.40	וואַרשע (ביינאַכט)
7,50	וואַרשע (שנעל-צוג)
9.05	קאָלושקי (זונטאָג און חגא-טעג)
9.30	טאַרנאָבזשעג (דורך גאַלקעווק—סלאָטשוויגי)
10.35	קאָלושקי (פון 1 יוני—1 סעפט.)
11.50	קאָלושקי
14.25	וואַרשע
15.20	וואַרשע
16.25	טשענסטאָכאָוו
18.05	קאָלושקי
18.55	וואַרשע (שנעל-צוג)
19.10	סקאַרזשיסקאָ
20.10	וואַרשע
23.45	קאָלושקי

קומען אן פון:

1.55	קאָלושקי (ביינאַכט)
4.40	וואַרשע
7.21	קאָלושקי
8.15	קאָלושקי
9.35	טשענסטאָכאָוו
10.40	וואַרשע
12.35	קאָלושקי (פון 1 יוני—15 סעפט.)
13.25	סקאַרזשיסקאָ
14.40	וואַרשע
16.33	וואַרשע
19.55	טאַרנאָבזשעג
20.25	קאָלושקי
22.15	קאָלושקי
22.45	וואַרשע (שנעל-צוג)
23.20	קאָלושקי (זונטאָג און חגא-טעג)

לאדז—קאלישער וואקזאל.

געהען אב קיין:

2.01	אָסטראָוו (ביינאַכט)
3.14	וואַרשע
6.41	וואַרשע (שנעל-צוג)
7.14	וואַרשע
8.00	פּױזען
8.10	קאָלושקי
9.08	קוטנאָ
12.57	פּױזען
13.04	בערלין—פּאַריז (לוקסוס)
13.15	וואַרשע
13,47	וואַרשע
14,10	קוטנאָ
15,25	לעמבערג (דורך סקאַרזשיסקאָ)
16.40	שעראַדז (שבת, זונטאָג, חגא-טעג)
18.35	אָסטראָוו
19.18	וואַרשע (לוקסוס, מאָנטאָג, מיט-וואָך, פרייטאָג)
19.33	לאָוויטש
20.15	קוטנאָ—דאַנציג
20.35	קראָקע (דורך ראָקיטשין)
21,58	פּױזען
23.14	בערלין—פּאַריז (שנעל-צוג)
23.58	קוטנאָ

קומען אן פון:

1.46	וואַרשע (ביינאַכט)
2.59	אָסטראָוו "
6.33	פּאַריז—בערלין (שנעל-צוג)
6,38	קראָקע
6.59	פּױזען
7.48	לאָוויטש
8.48	קוטנאָ
8.58	אָסטראָוו
10.39	וואַרשע
10.40	לעמבערג
11.58	וואַרשע (לוקסוס, מאָנטאָג, מיט-וואָך, פרייטאָג)
12.44	וואַרשע
13.32	פּױזען
13,45	קוטנאָ
18.05	קאָלושקי
16.40	פּױזען
19.05	פּאַריז—בערלין (לוקסוס)
20.13	קוטנאָ
21.?8	וואַרשע
22.05	קוטנאָ
22.10	שעראַדז (שבת, זונטאָג, חגא-טעג)
23.06	וואַרשע (שנעל-צוג)

ווער דארף זיך שטעלען

אויף די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט דאַרפען זיך אויף דער ערשטער פּאָבאָר-קאָמיסיע אויף טראַו-גוטאַ 10 שטעלען די פּאָבאָר-אַנגעהערי-גע פון יאָהרגאַנג 1906, וואָס וואוי-נען אין שטח פון 7-טען קאָמיסאַריאַט— און וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון

H. Ch. I. J. K.

מאָרגען:

L. Ł. M. N.

אויף דער צווייטער קאָמיסיע אויף זאַקאָנטנאַ 82 דאַרפען זיך היינט שטע-לען די פּאָבאָר-אַנגעהעריגע פון יאָהר-גאַנג 1906, וואָס וואוינען אין שטח פון 14-טען קאָמיסאַריאַט און וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון די ליטערען

P. R. S.

מאָרגען:

T. U. W. Z. Ż.

לאדז גיט אב כבוד סלאוואצקי'ן.

(ע) דער צוג, וואָס פיהרט סלאָוואַצ-קי'ס טויטען קערפּער פון וואַרשא קיין קראָקאַ וועט זיך אויפ'ן שטח פון לאָד-זער וואָיעוואָדזטוואָ אָפּשטעלען אין פּעטריקאָוו און אין טשענסטאָכאָוו. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט אויסגעאַרבייט אַ פּראָגראַם פון אַ פייערליכער בעגעגעניש. אויפ'ן האָקואַל וועט אָנטיילנעמען אַן אָנטערוואַך פון געזעלשאַפטליכע אָרגאַ-ניזאַציעס און פון אַקאַדעמיקער, די קול-טורעלע אָרגאַניזאַציעס וועלען פערקויפען אָפּצייכענונגען מיט סלאָוואַצקי'ס בילד.

שטרייק-סכנה אויף צופאהר-טראמוואיען נאך נישט בעזייטיגט.

אינטערוויו פון סטאראסטא רזשעווסקי.

געכטען האָט זיך אַ דעלעגאַציע פון די אַרבייטער און די אויסער-שטאָטישע טראַמוויי געמעלדעט צום סטאַראָסטאַ רזשעווסקי מיט דער ביטע צו אינטער-ווענירען אין סכסוך. דער סטאַראָסטאַ האָט פערשפּראָכען צו פערנעמען זיך מיט דעם ענין און האָט זיך פערשטענ-דיגט מיט דער וואָיעוואָדזטוואָ און דאָ מיט דעם דירעקטאָר פון די צופאהר-טראַמוואַיען ה' גערליץ.

די דירעקציע האָלט, אַז אַ הוספה פון 30 פּראָצ. איז אונמעגליך צו געבען. לכל היותר איז זי בערייט צו געבען פון 5 ביז 10 פּראָצ. הוספה, וואָס מוזען גע-דעקט ווערען דורך די פּאַסאַזשירען, דורך אַ העכערונג פון אַ גראָשען אויף אַ קילאָמעטער.

ווי מיר דערוויסען זיך איז אויף דער לעצטער זיצונג פון די טראַמוויי-אַרבייטער בעשלאָסען געוואָרען צוצוטרעטען צו אַ שטרייק, אויב זייער פאָדערונג וועט נישט ערפילט ווערען.

הרב יוסעלע פיינער אינטערווענירט אין בילדונגס-מיניסטעריום

וועגען פערלענגערען די עקזאמענס פון יודישע לעהרער.

(ג) אין שייכות מיט דער פעראָרדנונג פון בילדונגס-מיניסטעריום וועגען עקזא-מענס פאַר נישט-קוואַליפיצירטע לעה-רערס פון די פּאָוושעכנע שולען, האָט הרב ר' יאָסעלע פיינער, אַלס מיטגליד פון לאָדזשער ראַבינאַט, אינטערווענירט אין בילדונגס-מיניסטעריום וועגען פּראָ-לאָנגירען די דאָזיגע עקזאַמענס.

הרב פיינער, וועלכער איז אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן דירעקטאָר פון דעפּאַר-טאַמענט פאַר'ן אַלגעמיינעם שול-וועזען, האָט אַנגעוויזען, אַז די יודישע רעליגיע-לעהרער האָבען נישט קיין מעגליכקייט צו פערבעסערען זיך און זייער אויס-בילדונג אַלס לעהרער צוליב זייער שלעכ-טער מאַטעריעלער לאַגע, ווי אויך צו-ליב'ן מאַנגעל פון אַ געהעריגען סעמינאַר פאַר דעם טיפּ לעהרער.

דער פאַרשטעהער פון בילדונגס-מיני-סטעריום האָט צוגעזאָגט דעם ענין גינסטיג צו ערלעדיגען.

נייע פאלשע 5 זלאטי-באנקנאטען.

פראטאקאלען און ארעסטען פון סוחרים.

(ג) אונבעקאַנטע פערשוינען האָבען אין די געשעפטען אויף אַלט-שטאָט גע-מאַכט גרויסע קניות, בעצאָהלענדיג פאַר די סחורות מיט נייע פאַלשע 5-זלאָטי-באַנקנאָטען פון דער נייער עמי-סיע. דער הויפּט-סימן פון די פאַלשיפי-קאַטען איז דאָס, וואָס די צווייטע זייט (וואו עס געפינט זיך דער קאָשטשושקאָ-קאָפּ) איז שטאַרק בלאַס.

ווען די סוחרים זענען געקומען גע-בען צאָהלען אין „באַנק פּאָלסקי" וועקס-לען מיט די דאָזיגע באַנקנאָטען, האָט די באַנק געגען אַ כד סוחרים צוזאַמענגע-שטעלט פּראָטאָקאָלען. עס זענען אויך דורכגעפיהרט געוואָרען מעהרערע אַרעסטען.

אבכלאנגען פון אויפגעריסענעם צוזאמענפאהר פון די יודישע טרעגער אין ווארשא.

בעריכטס-פערזאמלונג פון די לאדזער דעלעגאטען.

(ג) אין איינעם לאָקאַל אויף לאַ-געוויניצקאַ 4 איז געלעגען פאָרגעקומען אַ בעריכטס-פערזאַמלונג פון די לאָדזשער דע-לעגאַטען אויפ'ן לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון די יודישע טראַנספּאָרט-אַרבייטער-פעראיינען אין וואַרשא, וועלכער איז, ווי בעקאַנט, אויפגעריסען געוואָרען צו-ליב אַ שיסעריי צווישען די מיטגלידער.

די לאָדזשער דעלעגאַטען ה"ה משה ציטרינאָווסקי, יהושע קירשפּוים און מרדכי נראָדזשעצקי האָבען אין זייערע בעריכטען אַרויסגעוואָרפען אויפ'ן „בונד" די הויפּט-שולד פון אַבפאַל אויפ'ן צו-זאַמענפאָהר.

דער אַבווענדענדער בונדיש-פאַרשטע-הער ה' זעלמאַנאָוויטש האָט אַנגעוויזען אויף דער זינלאָזיגקייט פון דער דאָזי-גער בעהויפּטונג.

אין דער אַנגענומענער רעזאָלוציע האָבען די פערזאַמעלטע לאָדזשער יודישע טרעגער פּראָטעסטירט געגען די עלע-מענטען, וואָס האָבען אויפגעריסען דעם צוזאַמענפאָהר.

—0—

זאל פילהארמאניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.
נייעס!!! ענדליך איז געלונגען צו אַנגאַזשירען פון אַמעריקאַ דאָס ליבלינגס פּאָרל נייעס!!!
היימי און אַנאַ יאַקאָבאָוויטש
וועלכע טרעטען אויף שבת ד. 25 יוני 8.30 נאָכמ. און 9 אָוונד
פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז פּרעמיערע!
דער לעצטער שלאַגער פון אַמעריקאַנער טעאַטערן, וועלכע האָט געהאַט דעם גרעסטען ערפאָלג און איז געשפּילט געוואָרען די לעצטע 2 סעזאָנען
„די גרינע כלה"
קאָמישע אָפּערעטע מיט געזאַנג און טענץ אין 4 אַקטען פון שומעל.
הויפּטראָל: „די גרינע כלה" אַנאַ יאַקאָבאָוויטש,
ענדערס היימי יאַקאָבאָוויטש:
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

דער גרעסטער **K. Kludsky** צירק פון דער וועלט.

4 מאשטען, 3 ארענעס, 2 בינהנעס, א רוימישער געיעג-פלאץ, 500 פערזאן, 300 ארטיסטען פון אלע פעלקער, 600 חיות פון אלע טיילען פון דער וועלט, א ריזיגער היפאפאטאם, וועלכער וועגט 2,500 קילא. 25 עלעפאנטען, 50 לייבען, 50 טיגערס, 50 ווייסע, גרויע און שווארצע בערען, א סטאדע ווילדע און כינעס, לאמאקאס, יאגואר און א פומא. 100 מאלפעס פון פערשידענע אלערליי. 50 ראסאווע פערד, ער ווערט פארשפרייטען זיינע געצעלטען רוג נארומאוויטש און טראמוויקאווא (געגענאיבער די האנדעלס-שולע און סטאשיץ פארק).

קומט מארגען מיט דריי באהנען נאך לאדז אויף דער ווארשא-ווינער באהן-סטאציע.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטליכער קאבינעט
17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי	גאז, האלז, אויערען-קר.	פון 10—11
ד״ר יוסטמאן	נערווען-קראנקהייטען	פון 12—2
ד״ר רוזשאנער	הויט און געשלעכטס-קר.	10—11
ד״ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	1—12½ 5—6
ד״ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2
ד״ר מאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	
ד״ר וויינבערג	אינערע, מאגען, הערץ, לונגען	11—1 6—7
ד״ר סטופעל	רענטגען	10—12 3—6
צאהן-ארצט א. נאראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9 3—9

מינימאלע האנאראריע. פאסטן-שטעלן
אין דער לעטשניצע איז געעפנעט געווארן
א רענטגען-אינסטיטוט
קווארץ-לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטרא-טערטאפיע קאבינעט.
ווייסען אין דער שטאט. מען קען אויך ווינען.
אלע ארט מעדיצינישע אנאליזן. — קורסן פאר שוועסטער.
אימיזונגען נעמען ייכארלאטינע.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן - ערצטל. קאבינעט
„SANITAS"
צעגעלניאנא 29, טעל. 44-51.
נעמען אן פאלגענדע דאקטוירים:

ד״ר י. איצינסאן	ד״ר ש. מאלאחאוויץ	ד״ר י. שטאנבערג
ד״ר איסיך	ד״ר ענגעל	ד״ר ל. שפירעקוויטש
ד״ר ח. גוטשטאט	ד״ר ה. פריד	ד״ר א. שטיינבערג
ד״ר ג. גערשטיין	ד״ר ל. פרידזולסקי	צאהן-ארצטען:
ד״ר וו. לאצקי	ד״ר א. קאצענעלזאן	י. צוקער
ד״ר ז. לעווינזאן	ד״ר ס. קאנטאר	ב. גרינשטיין-גארקאווי
פרוי ד״ר מ. לעווינזאן	ד״ר מ. ראזענבערג	ע. קראניצקא-ציפין
ד״ר ע. מארקאוויטש	פר. ד״ר ל. ראזענבלאט	ע. שאצקא

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY
F. MOTYL, Łódź (Majster Cechowy)
Zawadzka 19 — telef. 55-42
Firma egzystuje od roku 1895.
אויספארטיגונג פון זעמטליכע שלאסער און מעכאנישע אויסארבייטונג, זאוי פראסען און פארמיר-איזען, צענטריפוגען און פערבערקעסל, ווי אויך זעמטליכע מאשין-רעפאראטורען.
ספעציאליטעט: אויטאגענישע שווייסונג אויך שנידונג פאר אלע מעטאלען אונטער גאראנטיע.

פאר 3 זל, ליכט אין שטוב
עלעקטריש-
קען יעדער בעקומען אויסצוצאלען חשבונמעסיג פאר יעדען מ.
פ. לעווין,
קאנסטאנטינער 58,
פראנט-בעתי-לב.
בעמ. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שאנדעליערס מיט 25% ביליגער פון צעניק.
קאנצעסיאנירט דורך דער לאדזשער עלעקטריציטעט.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פארוואס לויפט יעדער אין ביורא פיעטריקאווער 17? ואמרת אליו, זאלסט די איהם זאגען, אז אין דעם ביורא פיעטריקאווער 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) הערט לויט'ן אוסטאוו געחיסענהאפט ערלעדיגט אלערליי בימעס, קלאוזולעס זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען — הענדעלסטאנצעסיעס, טעמער אין קאמיסאר-וזשאנדיביטעס אין אלע מאליצעי-קאמיסריאטן, שוטפות-אקטן, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראוויזעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
שנעל, ריכטיג און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

Dr. med. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע, און האר-קראנקהייטען. רענטגען- און הייל-ליכט-קאבינעט.
פיעטריקאווער 144, רוג טראנגוליצקא
טעלעפאן 29-45.
נעמט אן: פון 8—2 און פון 6—8 פאר פרויען
א באזונדערע ווארטע-צימער — פון 5—6 נאכם.
נעמט אן אין דער לעטשניצע „סאניטאס" ציגעל-גאס 29 פון 2—4.

Dr. med.
M. GLAZER
ul. ZIELONA 6 טעל. 45-49
הויט און ווענערישע קראנקהייטען.
נעמט אן פון 8—9.30 12—2 און 7—8 אווי.

צאהן-ארצט
S. LIEBERMAN
קאנסטאנטינער 46
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 4—8 אוונט.

HEMOROIDY!
Wyczerpującą broszurę № 12 wysyła darmo
Dr. Hugo Caro, G.m.b.H., Gdańsk

א גוט-איינגעפיהרט אייזען-געשעפט מיט אדער אהן סחורה צוזאמען מיט א וואוינונג איז צוליב אבריזע זעהר איבערצוגעבען. צו ערפאהרען Kuszyński, Lutomierska 18

Nowe siły mężczyźnie
daje „Yopuamin" oddawna wypróbowany i naukowo spreparowany środek, 50 dawek 12 zł. ze sposobem użycia. Dr. Gebhard & Co. Gdańsk. 2427

דער בעוואוסטער קאליגראף
ל. בערמאן
42 נאראטאוויטשא 42
(דזיעלנא) וו. 8
נעמט אן שילער אויף אויס שרייבן לעקציע און שנעל שרייבען אין לערנ 1,15 זל.

אמאל
זעגען די פרויען פון מיר אנטלאפען,
הען כ'האב זיך ערקלערט אין ליבע, בין איך געווען זיכער
אז מ'וועט מיר אבזאגען,
די מיאוס'ע פריילינס האבען נישט געוואלט
מיט מיר פערקעהרען,
איך האב אנגעהאוירען אינטערעסן חשק צום לעבען...

היינט
בין איך פשוט באלאגערט דורך פרויען,
בלויז דער בליק מיינער באגליקט
יעדע אהן אויסנאהם,
עס האט מיר אנגעהויבען אויסערגעוועהנליך
גוט צו גיהען.

מיט וואס קען מען דאס ערקלערען?
דערפיט, וואס איך האב אנגעהויבען צו בענוצען FERMENTINA דאס איינציגע ראציאנעלע מיטעל געגען אונאנגענעהמען געשמאק פון מויל, וועלכע טויטעט אב אלע שעדליכע מיקראבען אין מויל, מאכענדיג איייער אבעטמען אנגענעהמער ארצמאטיש

FERMENTINA
בעזייטיגט דעם שלעכטען ריח פון מויל, פלעגט די ציינער, שטארקט די דזשאנסלעס און מאכט דעם אטעם אנגענעהם.
הויפט-סקלאד אויף פוילען: ROMAN WŁODARSKI WARSZAWA, Lubieckiego 5
צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרייז זל. 2.75 פאר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויסגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. אדער 3.50 אויף א נאכנאהמע.
היט זיך פאר פעלשונגען!
פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

קאפ-וועהטאג און ערשעפונג,
ווי אויך מאגען-פערדארבונג, לעבער-קראנקהייטען, נירען, גאל-שטיינער, רעומאטיזם, ארטעריאס, הימאראידען - וועהטאגען קומען אפט פאר צוליב דער שלעכטער שטאפוועקסלונג און פעראונרייניגונג פון בלוט אין מענשליכען ארגאניזם.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera
ווירקען צו אגוט״ר שטאף-ענדערונג, ערוועקען צו פערדייען, רייניגען דאס בלוט און עלער ערשט מאכען געזונד דעם מאגען און ברענגען צו א רעגולערער פונקציע פון דער לעבער און נירען, זאווי בעזייטיגען שטילגאנג, און

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera
בעזייטיגען פון ארגאניזם די נישט פערדייטע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפען דאס שאפען זיך פון פערזעצונגען, וואס איז גורם צו רעומאטיזם און ארטעריעס.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera
בעזייטיגען און פערהיטען דאס שאפען זיך און גאל-שטיינער און פערמילדערן די העמארידען-שמערצען.
די פרייזן א האלב שאכטעל 1,50 זל.
א דאפעלטע שאכטעל 2,50 זל.
צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק-סקלאדען.

נאר רומעניען
קענען זיך גוטע שטאפערינס אויף קאמגארן קליידער-שטאף מעלדען פיעטריקאווער № 104 צו ערפאהרען ביים פארטיער. 1589

אנ'ערשטקלאסיגע
קאנדיטארי-רעסטאראן,
דאנסינג (3 קאבינעטען) פולע אינוועטאר-איינריכטונג צוליב'ן אבריזען צו פערקויפען אדער צו פעראכטען. אפערטען
S. Gotlieb, Kalisz, Poste Restante.

וואסער-הייל-אנשטאלט
איינגעריכטעט לויט די נייעסטע סיסטעמען
די איינציגע אין לאדז, עמפעהלט:
הייל-בעדער, מושען, שפריצען
האלב-בעדער א. ז. וו.
סאנאטאריום „אוניטאס" לאדז
פוסטא 19.

פאדערט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכע מיר גאראנטירען.
אויך שטעהט אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנסעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע סינדער-בענקלעך, שאסלאנגס און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! רעעלסטע בעהאנדלונג!
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

וויכטיג נייעס פאר לעטניקעס!
די, וואס פאהרען אויף זומער-וואוינונגען און ווילען פערזיכערן זייער איבערגעלאזט פערמעגען פון פייער און גנבות זאלען זיך ווענדען אין פערזיכערונגס-ביורא
ל. זילבערבערג
לאדז, גדאנסקא (דלוגא) 8, טעל. 28-76.
בעמ.: פאליסען ווערען געליפערט אין פערלויף פון 24 שעה.

קויפט נישט קיין מעבעל,
בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
44 CH. LAŻNIK 44
גדאנסקא (דלוגא)
נור בא מיר קענט איהר קויפען מעבעל שנעל, גוט און ביליג
בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצעס, ניי-מאשינען, סאמאווארען א. אז. וו. — —
איך צאהל די העכסטע פרייזען! קומט און איבערצייגט אייך.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פריימאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פריימאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פריימאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די פרייזן ווערן ניט ארויסגעגעבען קיין ראבאט.

Redaktor-wydawca E. Hamburski.

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16.